

Tema 1. LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA INTERNACIONAL

Introducció: de què tracta l'economia internacional?

- 1. *El fenomen de la globalització***
Definició, causes i efectes
- 2. *Globalització i mercats de productes***
Principals trets del comerç internacional
- 3. *Globalització i mercats de factors***
- 4. *Principals trets del comerç exterior espanyol***

Bibliografia: *Krugman i Obstfeld (2006), capítols 1, 2*

Introducció. Economia internacional

■ Economia internacional

- A escala mundial, entre els diversos **països** hi ha importants **diferències** en termes de
 - *Renda per capita* i nivell de desenvolupament [**PD i PED**]
 - Grau d'*interdependència* amb la resta del món [països més o menys **oberts/tancats** a l'exterior]
- Dins de cada grup, PD i PED, també hi ha diferències substancials.
 - [Taula: % PIB, % exportacions, % població]
- Importància de les **dotacions** de factors, en particular del capital humà, la inversió empresarial i d'un **entorn** socioeconòmic i polític estable i competitiu, a l'hora d'explicar aquestes diferències.

Cuadro A. Clasificación según los grupos utilizados en *Perspectivas de la economía mundial* y la participación de cada grupo en el PIB agregado, la exportación de bienes y servicios y la población, 2006¹
(Porcentaje del total del grupo o del total mundial)

	Número de países	PIB		Exportación de bienes y servicios		Población	
		Economías avanzadas	Mundo	Economías avanzadas	Mundo	Economías avanzadas	Mundo
Economías avanzadas	30	100,0	52,0	100,0	67,3	100,0	15,3
Estados Unidos		37,8	19,7	14,5	9,8	30,6	4,7
Zona del euro	13	28,2	14,7	43,1	29,0	32,3	5,0
Alemania		7,4	3,9	13,2	8,9	8,4	1,3
Francia		5,6	2,9	6,4	4,3	6,4	1,0
Italia		5,2	2,7	5,2	3,5	6,0	0,9
España		3,5	1,8	3,2	2,2	4,5	0,7
Japón		12,1	6,3	7,4	5,0	13,0	2,0
Reino Unido		6,2	3,2	6,8	4,6	6,2	0,9
Canadá		3,4	1,7	4,7	3,1	3,3	0,5
Otras economías avanzadas	13	12,4	6,4	23,5	15,8	14,5	2,2
<i>Partidas informativas</i>							
Principales economías avanzadas	7	77,6	40,4	58,3	39,2	74,0	11,3
Economías asiáticas recientemente industrializadas	4	6,5	3,4	13,7	9,2	8,4	1,3
		Países emergentes y en desarrollo		Países emergentes y en desarrollo		Países emergentes y en desarrollo	
			Mundo		Mundo		Mundo
Países emergentes y en desarrollo	143	100,0	48,0	100,0	32,7	100,0	84,7

		Países emergentes y en desarrollo		Países emergentes y en desarrollo		Países emergentes y en desarrollo	
			Mundo		Mundo		Mundo
Países emergentes y en desarrollo	143	100,0	48,0	100,0	32,7	100,0	84,7
Por regiones							
África	48	7,0	3,4	7,7	2,5	15,3	12,9
Subsahariana	45	5,4	2,6	5,8	1,9	13,9	11,8
Excluidos Nigeria y Sudáfrica	43	2,9	1,4	2,8	0,9	10,2	8,7
América	32	15,7	7,6	15,9	5,2	10,1	8,5
Brasil		5,4	2,6	3,3	1,1	3,4	2,9
México		3,7	1,8	5,5	1,8	1,9	1,6
Comunidad de Estados Independientes ²	13	8,0	3,8	10,1	3,3	5,2	4,4
Rusia		5,4	2,6	6,9	2,3	2,6	2,2
Europa central y oriental	14	7,1	3,4	13,2	4,3	3,4	2,9
Oriente Medio	13	5,9	2,8	14,5	4,7	4,4	3,7
Países en desarrollo de Asia	23	56,3	27,0	38,6	12,6	61,7	52,3
China		31,4	15,1	21,9	7,2	24,3	20,5
India		13,1	6,3	4,1	1,3	20,6	17,4
Excluidos China e India	21	11,7	5,6	12,6	4,1	16,9	14,3
Por criterios analíticos							
Por fuentes de ingresos de exportación							
Combustibles	23	13,3	6,4	26,5	8,7	11,0	9,3
Otros productos	120	86,7	41,6	73,5	24,0	89,0	75,3
Productos primarios	21	1,7	0,8	2,3	0,7	4,1	3,5
Por fuentes de financiamiento externo							
Países deudores netos	121	54,1	26,0	48,5	15,9	64,6	54,7
Financiamiento oficial	34	6,1	2,9	3,8	1,2	13,8	11,7
Países deudores netos según el cumplimiento del servicio de la deuda							
Países que registraron atrasos y/o reprogramaron su deuda en 2001–05	51	10,2	4,9	7,6	2,5	19,0	16,1
Otros países deudores netos	70	43,9	21,1	40,9	13,4	45,6	38,6
Otros grupos							
Países pobres muy endeudados	30	2,0	1,0	1,2	0,4	8,3	7,0
Oriente Medio y Norte de África	19	7,8	3,8	16,6	5,4	6,5	5,5

¹Las participaciones en el PIB se basan en la valoración del PIB de los distintos países con base en la paridad del poder adquisitivo (PPA).
 Los datos corresponden a los países de cada grupo sobre los que se dispone de datos.

Introducció. Economia internacional

- Els EUA i la zona euro són *les economies més grans* a escala mundial, tant en producció com en comerç.
- Des d'una perspectiva històrica destaca l'*augment en pes* de la Xina, tant en el comerç com en la producció; i també, tot i que en menor grau, l'Índia.

Cuadro 4.1. El peso de las grandes economías a escala mundial

(Porcentaje del total mundial correspondiente a las 10 economías más grandes; promedio del período en cuestión)

	PIB						Comercio de mercancías			Comercio de mercancías			Capitalización bursátil		
	Con el tipo de cambio ajustado según la PPA			Con el tipo de cambio de mercado			Exportaciones			Importaciones					
	1971-75	1986-90	2001-05	1971-75	1986-90	2001-05	1971-75	1986-90	2001-05	1971-75	1986-90	2001-05			
Estados Unidos	22,5	21,5	20,5	27,9	27,0	30,1	15,7	13,2	11,6	15,6	18,6	19,7	...	32,8	44,4
Zona del euro ¹	21,3	18,4	15,7	20,2	22,0	21,9	21,2	20,1	18,5	21,2	19,0	16,9	...	11,3	15,3
Japón	8,0	8,4	6,7	7,5	14,0	11,6	8,5	10,9	7,4	7,9	7,4	5,8	...	34,4	9,4
Reino Unido	4,3	3,5	3,1	3,7	4,1	4,9	6,9	6,2	4,7	7,9	7,3	5,6	...	7,9	7,5
China ²	3,0	5,8	14,0	2,6	1,9	4,6	1,2	2,0	7,2	1,3	2,1	6,2	1,9
Canadá	2,1	2,0	1,9	2,7	2,5	2,4	5,7	4,7	4,4	5,5	4,7	4,0	...	2,6	2,8
México	1,7	1,9	1,8	1,3	1,0	1,8	0,5	0,9	2,7	0,8	0,9	2,9	...	0,2	0,5
Corea	0,6	1,1	1,6	0,3	1,0	1,7	0,7	2,3	3,1	0,9	2,1	2,7	...	0,8	1,1
India	3,5	4,0	5,7	1,7	1,5	1,6	0,7	0,6	1,0	0,8	0,8	1,2	...	0,3	0,8
Brasil	2,7	3,2	2,7	1,2	1,9	1,5	1,3	1,3	1,2	1,9	0,8	0,9	...	0,3	0,8

Fuente: FMI, *Direction of Trade Statistics*, y base de datos de *Perspectivas de la economía mundial*.

¹Excluido el comercio dentro de la zona del euro.

²Los datos de la columna de 1971-75 corresponden a 1976-80.

Introducció. Economia internacional

- Les relacions econòmiques internacionals tenen un paper fonamental en el **creixement i el desenvolupament**.
- Hi ha un desenvolupament creixent dels **mercats mundials**
 - de **productes**: béns i serveis. Proporcionen
 - més varietat, a menor preu;
 - (CI) menors costos.
 - d'actius financers: IDE, I. cartera. Faciliten
 - finançament; transferència de tecnologia ... (factors)
- Moviments internacionals de **factors** productius. K i L
 - *treball*. **Fluxos migratoris** de població.
- Entre els factors que impulsen aquest desenvolupament destaquen els **avanços tecnològics**.

Introducció. Economia internacional

- Branca de l'economia que s'encarrega d'*estudiar el conjunt de **relacions econòmiques internacionals***.
- Per tant, de
 - L'assignació **de recursos escassos**
 - eficiència, benestar, ...
 - en l'àmbit **internacional**. És més complex que el nacional perquè hi ha implicats
 - diferents governs
 - diferents monedes
 - distint grau de mobilitat de factors productius
 - ...

Introducció. Què estudia

- Quins són els efectes de l'activitat internacional sobre l'economia nacional?
 - Efectes sobre el benestar
 - Sobre la distribució de la renda
 - Sobre l'ocupació i el creixement econòmic...
- Quins són els efectes de les polítiques governamentals sobre el comerç i les finances internacionals?
- L'estudi de les relacions econòmiques internacionals i els seus efectes sobre l'economia **s'estructura en les dues branques** en què es divideix l'economia internacional:
 1. **Comerç:** béns, serveis, factors productius
 2. **Finances:** tipus de canvi, polítiques macroeconòmiques

Introducció. Què estudia el “comerç”

- **Per què** participen les nacions del comerç internacional?
 - **Guanys** del comerç.
- Amb **quins** béns i serveis comercien?
 - **Patró de comerç** i els seus determinants.
- Com **afecta** el comerç internacional a l'ingrés, el benestar i l'ocupació ***nacional***?
- I a la ***distribució de renda*** entre factors productius?
 - **Guanyadors i perdedors** dins el país.
- Com afecten les **barreres** comercials al benestar nacional? i als distints agents? [política comercial]
- Com afecten els **moviments internacionals** de treball i capital als països?

Introducció. Què estudien les “finances”

- Què és la balança de pagaments?
- Què és un **tipus de canvi** i quins factors el determinen?
 - quina és la relació entre tipus de canvis, preus i tipus d'interès?
- Com es veuen afectats els països per la inversió directa estrangera (IDE) i l'endeutament?
- Fins a quin punt són efectives les **polítiques macroeconòmiques nacionals** en un context de globalització de l'economia?

Tema 1. LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA INTERNACIONAL

1. El fenomen de la globalització

- **Definició i aproximació històrica** al fenomen de la globalització
- Les **causes** de la globalització. Factors que la impulsen
- Els **efectes** de la globalització sobre el nivell de vida

2. La globalització i els mercats de productes

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

1. El fenomen de la globalització

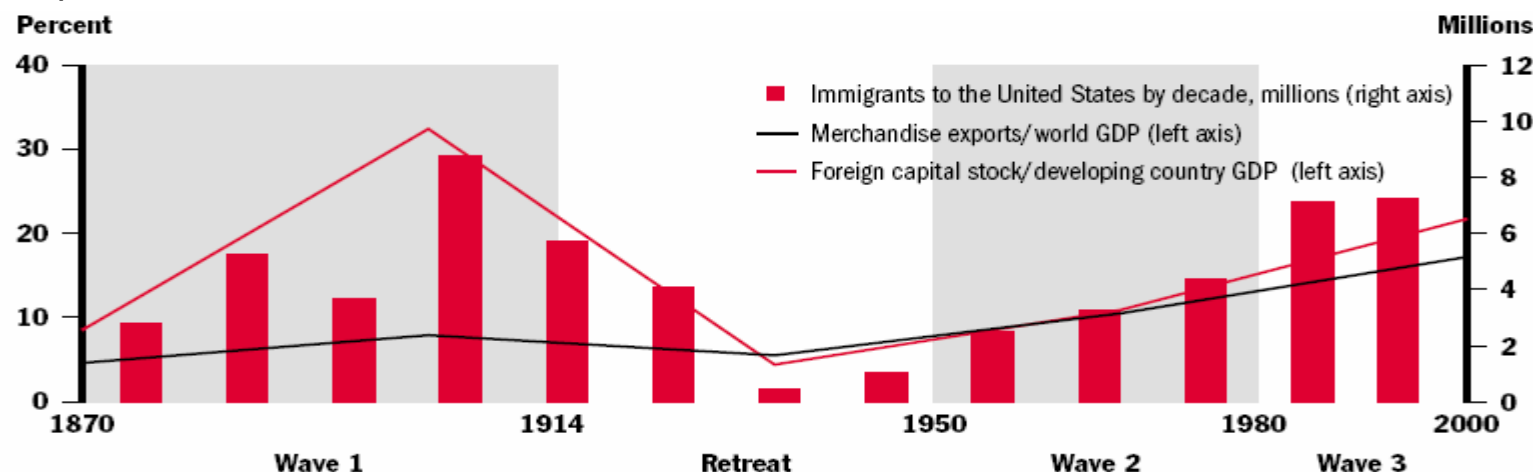
- **Globalització:** es pot definir com el procés per mitjà del qual la **producció** interna i els mercats de **capital** i **treball** augmenten la seua **integració** internacional.
 - Dit d'una altra manera: és la creixent mobilitat internacional dels béns, factors productius, contractes i pensaments (fets, idees i creacions).
- La globalització afecta **tres mercats**:
 - Mercat de **productes**: béns i serveis
 - Mercat de **capitals**
 - Mercat de **treball**: moviments migratoris
- En els **dos últims segles**, de creixement econòmic modern, la integració econòmica mundial ha estat guiada per les **revolucions tecnològiques** i els **canvis de política econòmica**.
 - Es poden assenyalar **tres períodes** d'intensa **globalització**:
 - 1870-1914; 1950-1980; 1980- ... [Gràfic]
 - I un període de **retrocés**, el període d'entreguerres (1914-45), que cal atribuir a la política econòmica.

1. El fenomen de la globalització

Tres períodes d'intensa globalització. Un període de retrocés.

GLOBALIZATION, GROWTH AND POVERTY, World Bank, 2001

Chapter 1. The New Wave of Globalization and its Economic Effects

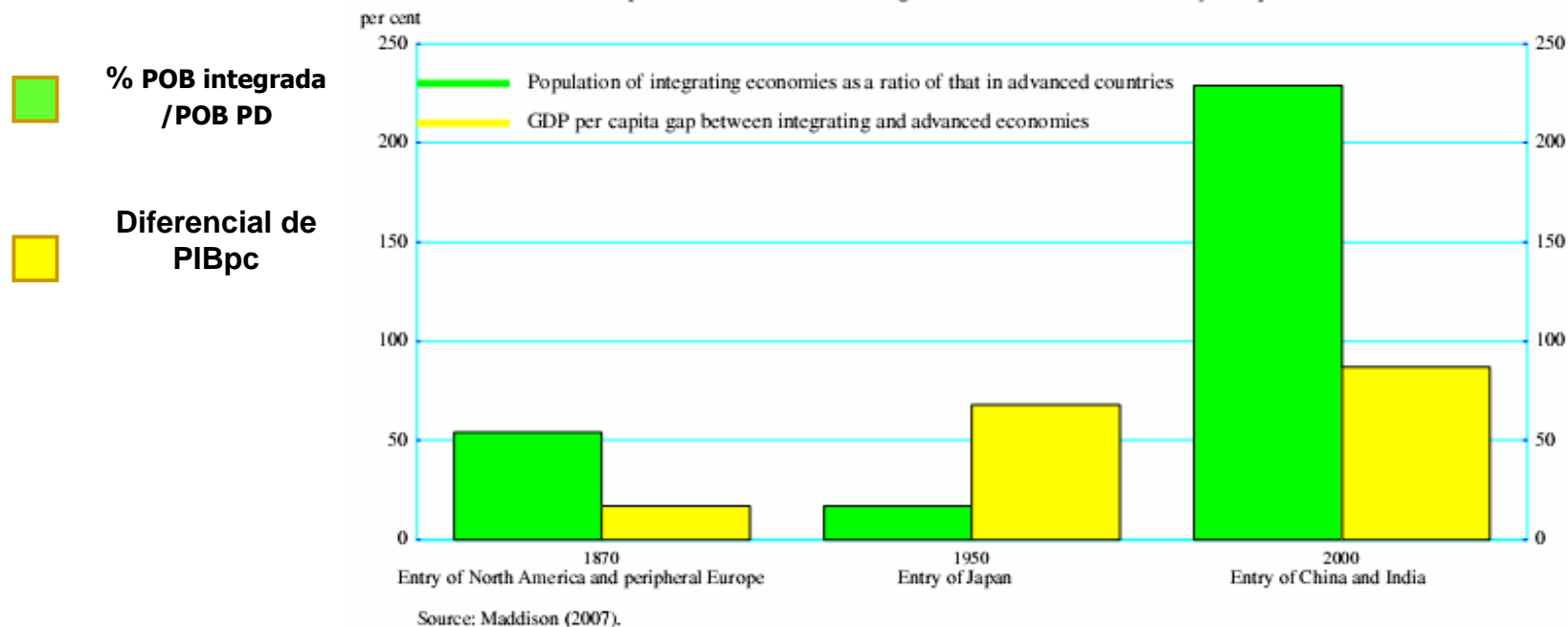
Source: Foreign capital stock/developing country GDP: Maddison (2001), table 3.3; Merchandise exports/world GDP: Maddison (2001), table F-5; Migration: Immigration and Naturalization Service (1998).

- **1870-1914:** Millores en el transport i en les comunicacions; caiguda de barreres al comerç i al moviment de factors i desenvolupament institucional dels mercats de capitals.
- **1950-1980:** Liberalització comercial i millores en el transport. Polítiques d'immigració restrictives. Creixement de les EMN.
- **1980- ...:** prossegueix, i el mercat de capitals es beneficia de millores tecnològiques importants i de la liberalització de controls de capital.

1. El fenomen de la globalització

- Un fet distintiu de **l'actual període de globalització** és la magnitud del procés.
 - Comparat amb fases prèvies, els països que entren ara tenen ***relativament més població i menys ingressos***.

Figure 3.1. **The current episode of globalisation is historically large**
Episodes of countries entering the internationalised economy compared

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/031876374267>

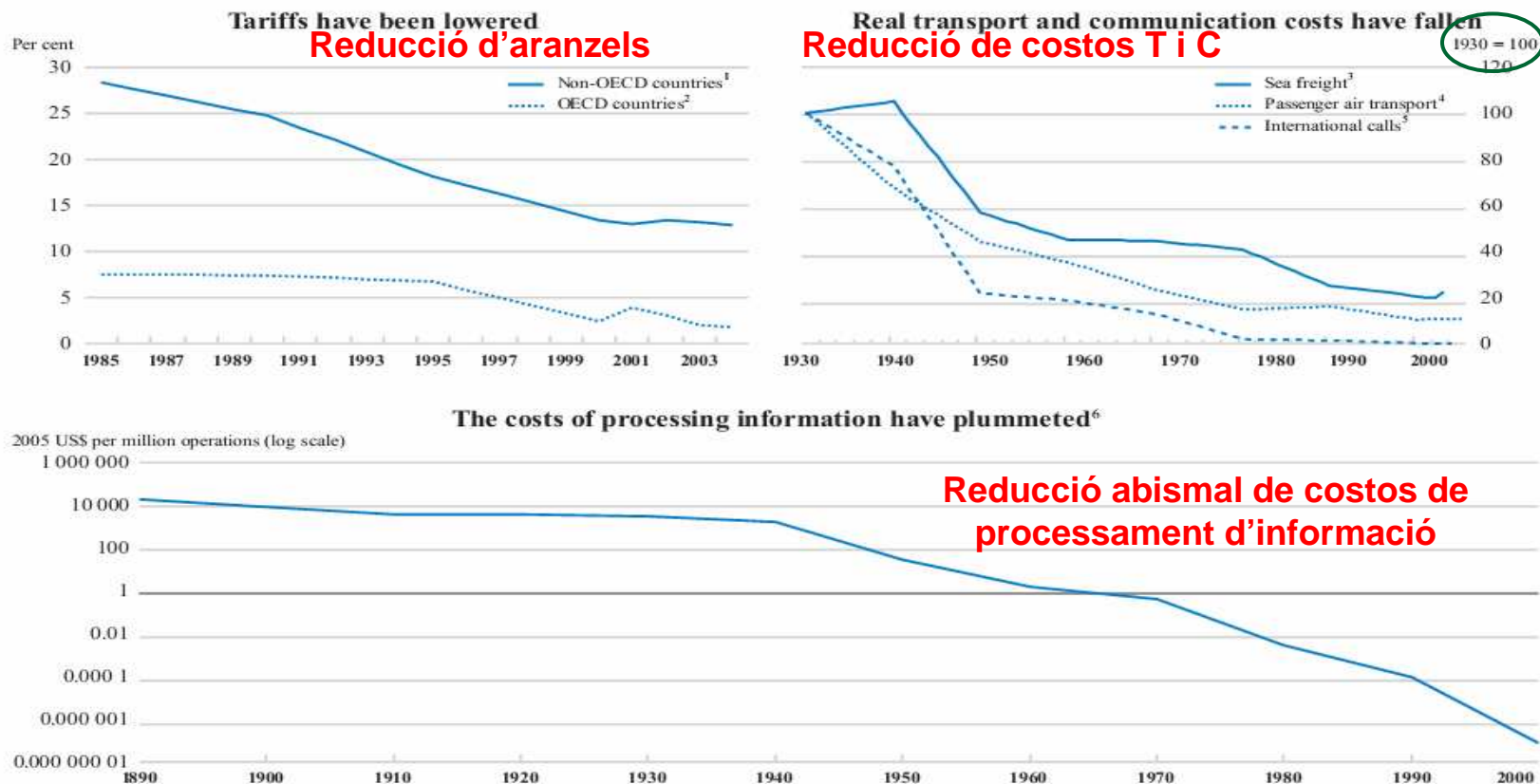
1. El fenomen de la globalització

- La globalització afecta els ***mercats de productes*** (béns i serveis), ***capitals i treball*** (moviments migratoris), però
- El procés de globalització es refereix no sols a la ***magnitud dels moviments de productes i factors productius***, sinó també als seus ***efectes*** sobre:
 - La ***convergència sistemàtica en preus*** per a les ***mercaderies***, sobretot en els productes estàndard. Aquesta convergència va ser especialment forta al final del segle XIX.
 - El ***creixement econòmic*** i el comerç de mercaderies guarden una relació positiva.
 - La integració dels mercats de ***capitals*** va provocar una reducció dels ***diferencials de tipus d'interès***. A més, desvincula els processos d'estalvi i inversió dels països: ***transferència de recursos***.
 - Abans de la IGM la ***migració*** (moviment del factor treball) va ser responsable d'una intensa ***convergència en els salaris reals*** i de bona part de la convergència en productivitat i en nivell de vida.

1. El fenomen de la globalització. Causes

- Els factors clau que guien la globalització són, a més d'unes barreres aranzelàries menors, el progrés tecnològic i la caiguda induïda en els costos de transports i les comunicacions.

Figure 3.2. Trade and transaction costs have diminished

1. El fenomen de la globalització. Causes

- Els **nivells aranzelaris** en els PD van augmentar durant el període d'entreguerres.
- La signatura del GATT (1944) i les negociacions multilaterals van permetre en la segona meitat del segle XX una sensible reducció d'aranzels, que ja eren poc elevats a principis dels anys 80.
- Els PED han assistit més recentment a la reducció aranzelària.

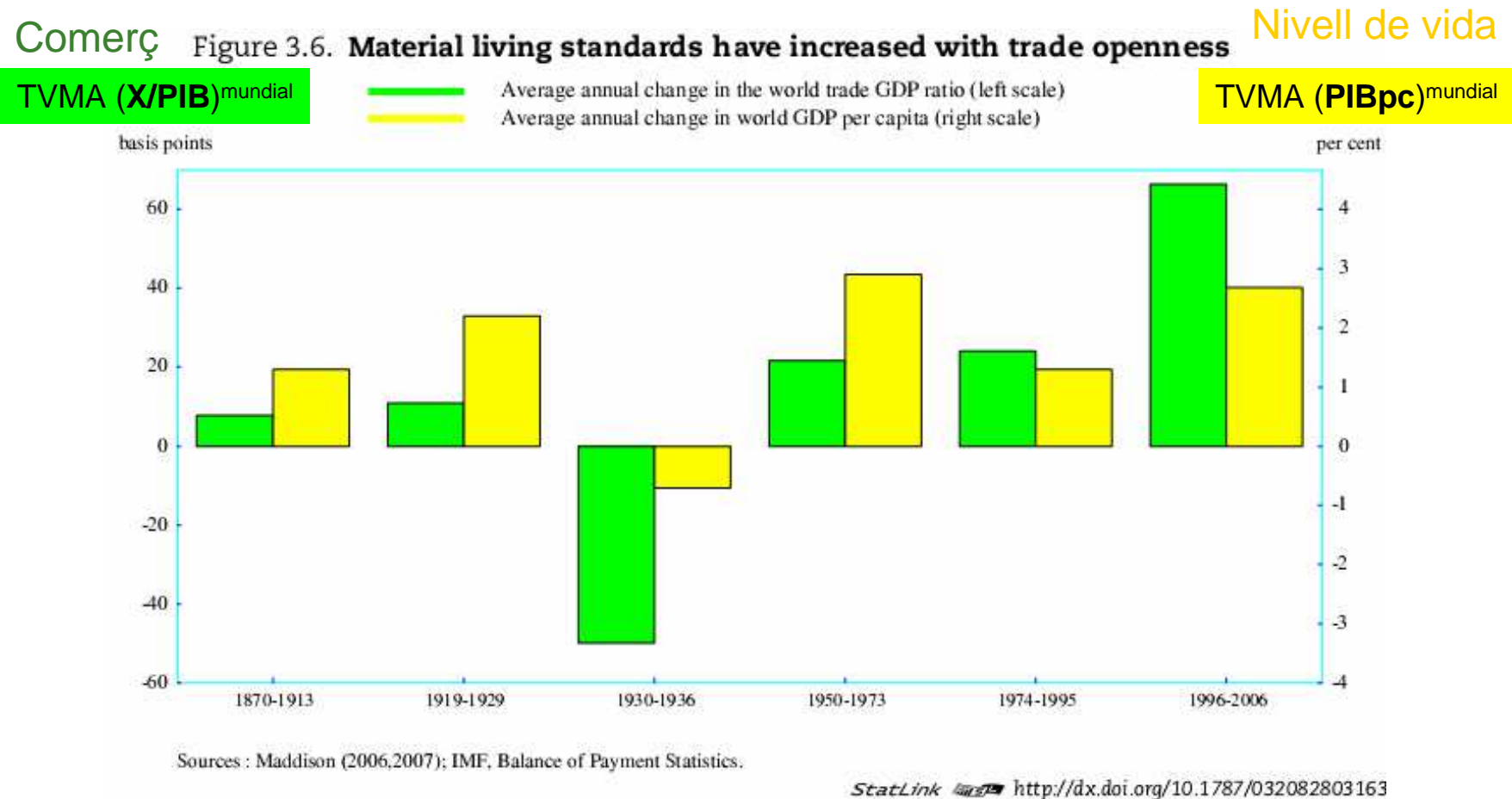
Table 8.7 Average tariffs on imported manufactured goods (per cent)

	1875	1913	1931	1950	Pre-Uruguay Round	Post-Uruguay Round
France	12–15	20	30	18	—	—
Germany	4–6	17	21	26	—	—
Italy	8–10	18	46	25	—	—
UK	0	0	n.a.	23	—	—
EU	—	—	—	—	5.7	3.6
US	40–50	44	48	14	4.6	3.0

Source: Michael D. Bordo, Barry Eichengreen and Douglas A. Irwin, 'Is Globalization Today Really Different than Globalization a Hundred Years Ago?', National Bureau of Economic Research Working Paper 7195, www.nber.org, June 1999, Table 3.

1. El fenomen de la globalització. Efectes

- El **nivell de vida** ha augmentat amb l'obertura comercial i la creixent integració dels mercats de factors.

1. El fenomen de la globalització. Efectes

- **L'obertura** als productes estrangers i als fluxos de factors **afavoreix el creixement en la productivitat i l'ingrés** perquè contribueix a una **assignació eficient dels recursos** a través de diversos canals:
 1. el comerç augmenta la *divisió del treball* a mesura que els països s'especialitzen en les seues àrees d'avantatge **comparatiu**.
 2. els mercats integrats permeten als productors i consumidors aconseguir els plens beneficis de les **economies d'escala**.
 3. unes **pressions competitives** més fortes provoquen que els productors reduïsquen els seus *marges (mark-up)*, tracten d'eliminar les fonts d'*ineficiència* i invertisquen en capital i en innovació per augmentar la *productivitat*, fet que porta a uns preus més baixos i una major producció i ocupació.
- Hi ha abundant evidència empírica del fet que l'impacte global del comerç sobre el creixement és positiu i fort (10 pp més d'exposició-tae-, 4% més de Rpc).

1. El fenomen de la globalització. Efectes

- **L'obertura als fluxos de capital** (entrades i eixides) pot afavorir addicionalment el **creixement de la productivitat** en almenys tres vies.
 1. Els països amb **sectors financers plenament oberts** a les entrades de capital internacional i la propietat exterior es poden beneficiar de les **millors pràctiques mundials** en la intermediació financera i la gestió empresarial.
 - Uns sistemes financers millorats permeten una més eficient assignació de capital als seus usos més productius, i col·laborar així a un major creixement de la productivitat.
 2. L'entrada **d'IDE** sovint està associada a la **transferència de tecnologia** que millora l'eficiència en les filials estrangeres, amb efectes significatius sobre el creixement de la productivitat de l'economia en conjunt.
 - Majors fluxos de comerç, capital, treball i informació acceleren el ritme de **difusió de la innovació** i estimulen el creixement de la productivitat, *sobretot en països que estan per davall de la frontera tecnològica.*
 3. Les **eixides de capitals** permeten a les empreses augmentar la productivitat al país ja que *relocalitzen algunes tasques* en altres països on poden realitzar-les més eficientment.

Tema 1.- LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA INTERNACIONAL

1. El fenomen de la globalització

2. **La globalització i els mercats de productes**

- Principals trets del comerç internacional
 - Magnitud i evolució
 - Composició per productes
 - Patró geogràfic
- Annex: quadres detallats (al final)
 - Productes
 - Àrees geogràfiques i països

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

2. La globalització i els mercats de productes. Trets

- Creixent **importància** del comerç internacional.
 - L'*augment* en les exportacions de mercaderies és superior a l'augment en la producció. Creixent propensió mitjana a exportar.
 - ***Internacionalització*** de la producció (productes semielaborats).
- Canvis en la **composició per productes**:
 - Notable augment en la importància del comerç de ***serveis*** i, dins els béns, en les ***manufactures***.
- Canvis en la **importància dels països**:
 - Els PD representen la major part del comerç mundial tant en exportacions com, sobretot, en importacions. Hi destaca *Europa* pel seu elevat i creixent pes.
 - Els ***PD comercien principalment entre si*** i han intensificat les seues relacions (1965-2004).
 - Els països *asiàtics* han augmentat la seua importància. *La Xina*, amb un fort creixement, ha irromput en els mercats mundials.
 - Els PED depenen per a la seua exportació dels mercats de PD.
 - La relació de *veïnatge* és important en el comerç. Proximitat geogràfica i cultural.

2. La globalització i els mercats de productes

Magnitud i evolució del comerç.

Cuadro 2

Exportaciones mundiales de mercancías y servicios comerciales, 2008

(En miles de millones de dólares y en porcentajes)

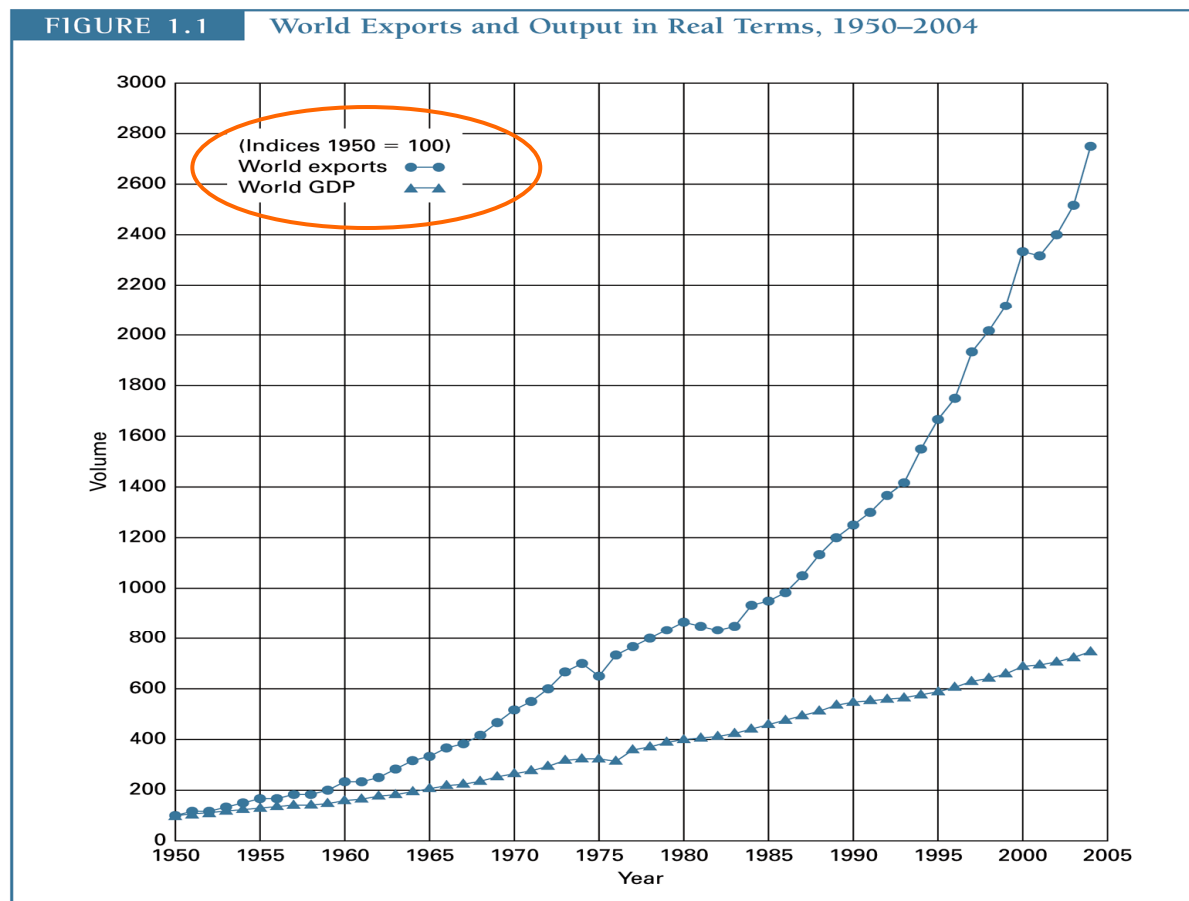
	Valor	Variación % anual			
	2008	2000-08	2006	2007	2008
Mercancías	15775	12	16	16	15
Servicios comerciales	3730	12	13	19	11

Fuente: Secretaría de la OMC.

- Intens creixement del comerç mundial.
Factors que l'impulsen
 - Reducció en les barreres al comerç
 - Avanços en el transport, les comunicacions i la tecnologia
 - Proliferació d'acords comercials

2. La globalització i els mercats de productes

Magnitud i evolució del comerç

SOURCE: WTO *International Trade Statistics* 2005, Table A1.

L'augment en les exportacions de mercaderies és superior a l'augment en la producció.

Creixent propensió mitjana a exportar.

2. La globalització i els mercats de productes

Magnitud i evolució del comerç

- **Notable augment de les exportacions de mercaderies** en relació amb el PIB (**X/PIB**), a *preus constants*.
- A *preus corrents* el fenomen no és tan intens per la caiguda en els preus relatius dels béns enfront dels serveis i la creixent participació dels serveis en el PIB

Table 8.3 Merchandise exports as a share of GDP (constant prices, per cent)

Region	1820	1870	1913	1929	1950	1973	1998
France	1.3	4.9	7.8	8.6	7.6	15.2	28.7
Germany	n.a.	9.5	16.1	12.8	6.2	23.8	38.9
UK	3.1	12.2	17.5	13.3	11.3	14.0	25.0
Western Europe	n.a.	10.0	16.3	13.3	9.4	20.9	29.7*
US	2.0	2.5	3.7	3.6	3.0	4.9	10.1
Japan	n.a.	0.2	2.4	3.5	2.2	7.7	13.4
Argentina	n.a.	9.4	6.8	6.1	2.4	2.1	7.0
Brazil	n.a.	12.2	9.8	6.9	3.9	2.5	5.4
Latin America	n.a.	9.0	9.5	9.7	6.2	4.6	6.2*
China	n.a.	0.7	1.7	1.8	2.6	1.5	4.9
India	n.a.	2.6	4.6	3.7	2.9	2.01	2.4
Asia (including Japan)	n.a.	1.3	2.6	2.8	2.3	4.4	7.2*
World	1.0	4.6	7.9	9.0	5.5	10.5	17.2

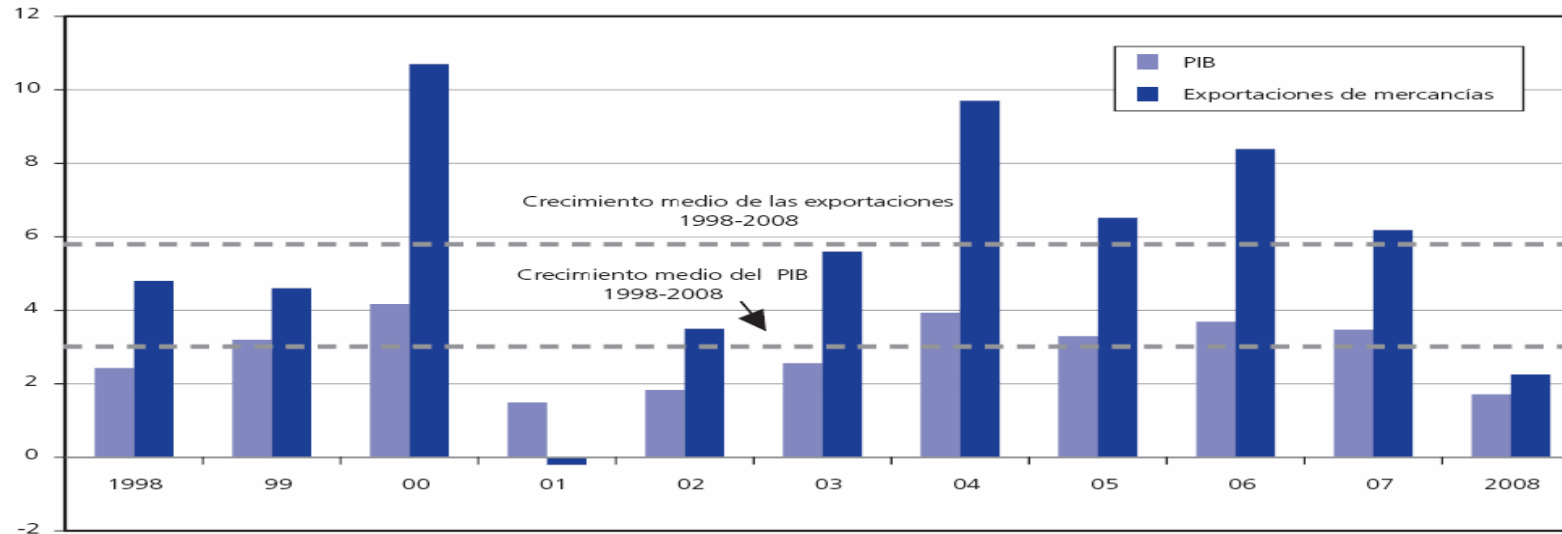
Source: O'Rourke, 'Europe and the Causes of Globalization, 1790 to 2000' in Henryk Kierzkowski (ed.), *Europe and Globalization* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2002), p. 70

* 1992

2. La globalització i els mercats de productes

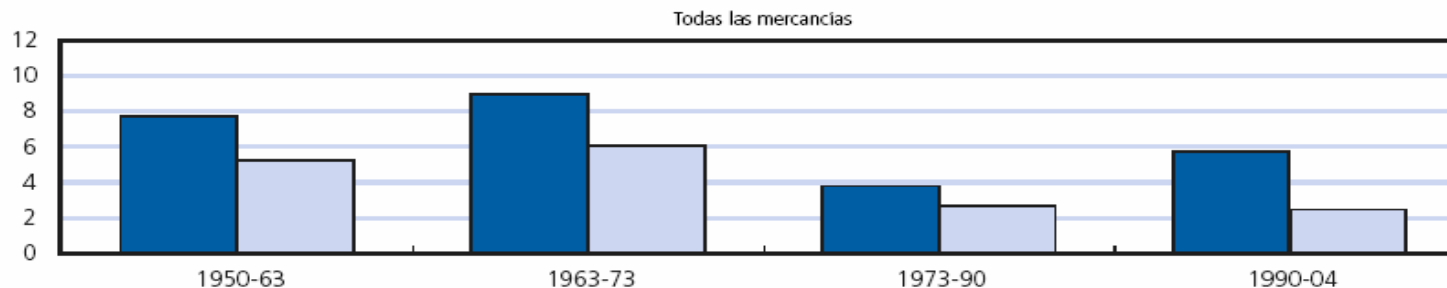
Magnitud i evolució del comerç

Gráfico 3
Crecimiento del volumen del comercio de mercancías y del PIB mundiales, 1998-2008
(Variación porcentual anual)

Fuente: Secretaría de la OMC.

Creixement del comerç i la producció. 1950-2004

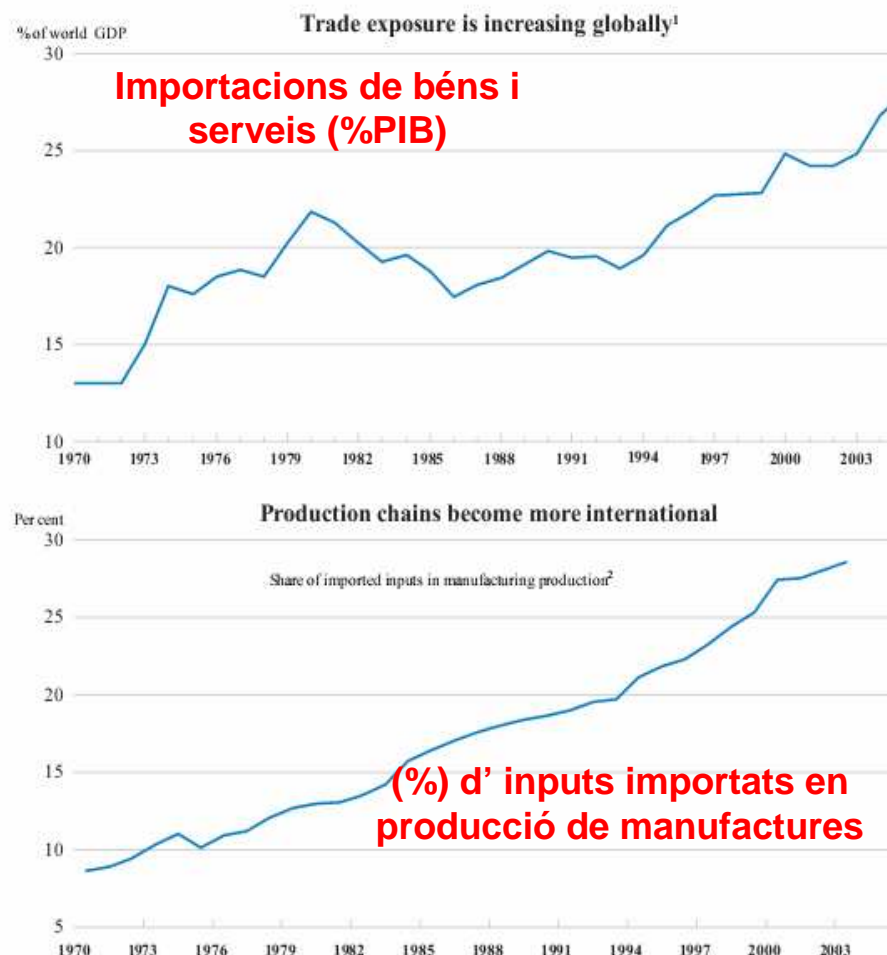
2. La globalització i els mercats de productes

Magnitud i evolució del comerç

1970-2003

- Els costos més baixos no sols han afavorit un comerç més fort en **productes finals**, sinó que també han afavorit una major **internacionalització de la producció**.
 - Els països s'especialitzen en **activitats** dins les indústries. Desenvolupament de canals de subministrament mundial
- **Mbys/PIB**: creixent exposició comercial mundial (productes finals i intermedis)
- **Inputs importats / Producció de manufactures**: les cadenes de producció es fan més internacionals (*).
- Els **serveis**, durant molt de temps considerats de naturalesa local, poden subministrar-se en l'àmbit internacional, sobretot gràcies a Internet.
 - Als EUA, l'*outsourcing* internacional de serveis encara representa menys de l'1% dels inputs de serveis intermedis. A més són exportadors nets (també la majoria de països de l'OCDE).

Figure 3.3. Trade links are strengthening

1. Imports of good and services.

2. Based on a weighted average of major OECD economies.

Source: World Bank, World Development Indicators database; OECD Structural Analysis database

2. La globalització i els mercats de productes

Composició per productes

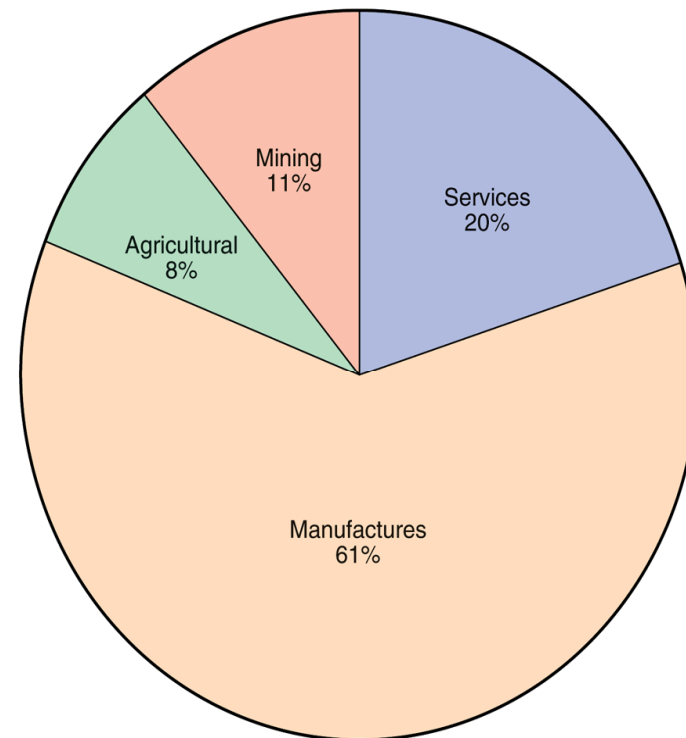
- Predomini dels **béns** en el comerç de productes, a pesar de l'augment experimentat pels serveis.
- Entre les mercaderies destaca el pes dels productes **manufacturats**.

Figure 2-6

The Composition of World Trade, 2003

Most world trade is in manufactured goods, but minerals—mainly oil—remain important.

Source: World Trade Organization.

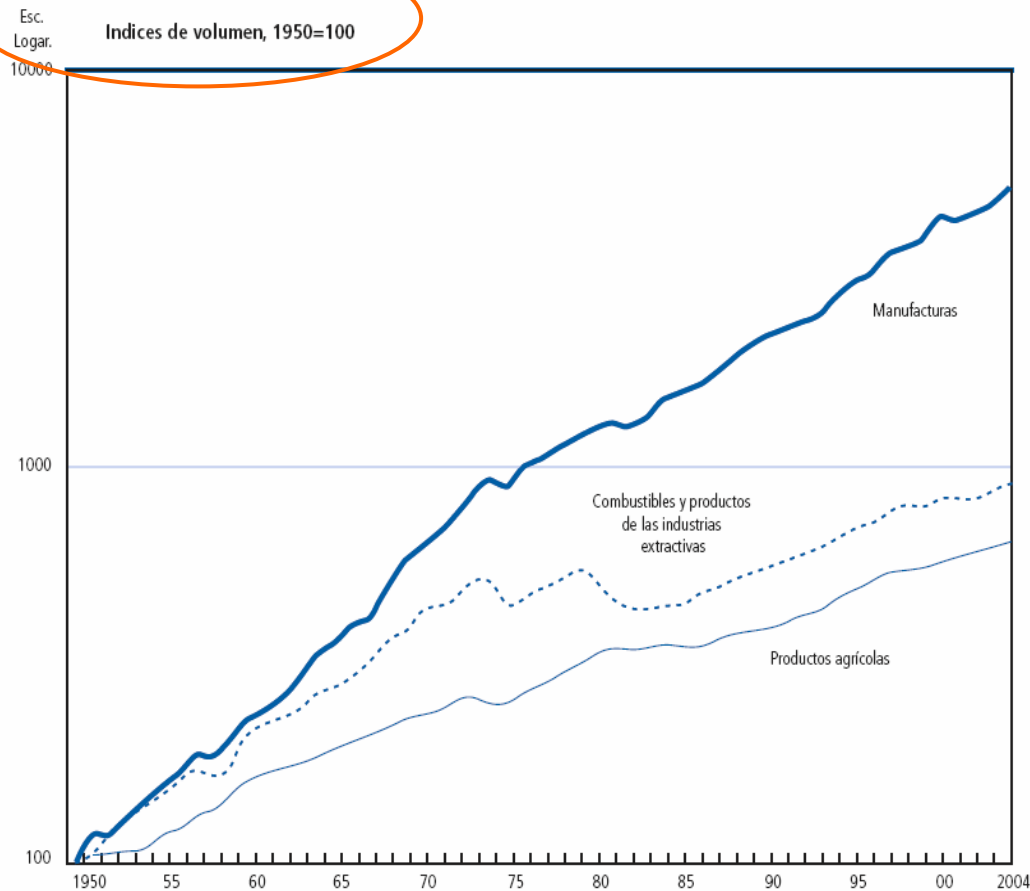

2. La globalització i els mercats de productes

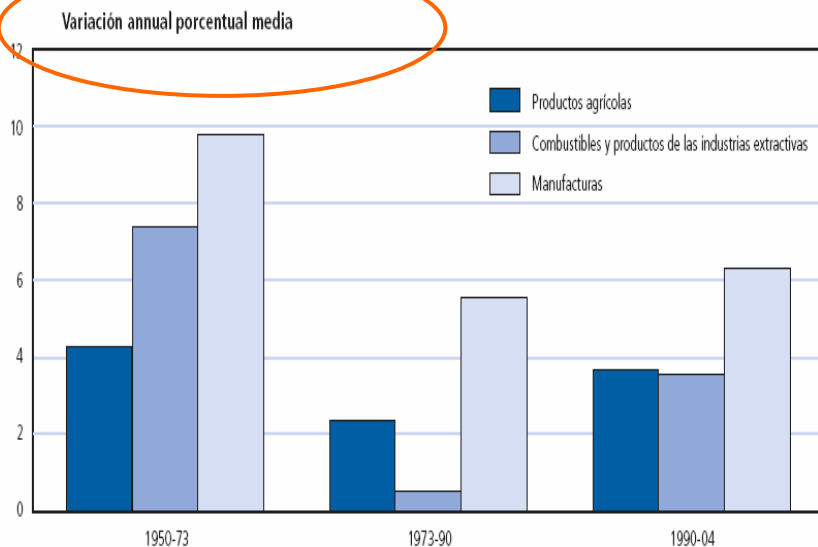
Composició

Gráfico II.2

Comercio mundial de mercancías por grandes grupos de productos, 1950-04

- **Intens creixement** del comerç de **manufactures** i combustibles fins a mitjan anys 70.
- Encara que a un **ritme més moderat**, el comerç de manufactures continua sent el que més creix.
- Els productes agraris, amb un menor creixement, perden pes.

2. La globalització i els mercats de productes

Composició

- La composició de les exportacions dels **PED** ha estat la que més ha canviat
 - Notable augment en el pes de les manufactures des de principis dels anys 80.
 - Els PED que més han crescut han estat els exportadors de manufactures
 - Sud-est asiàtic
- Per als **PD** l'augment en el pes de les manufactures es produeix sobretot en el vessant importador.

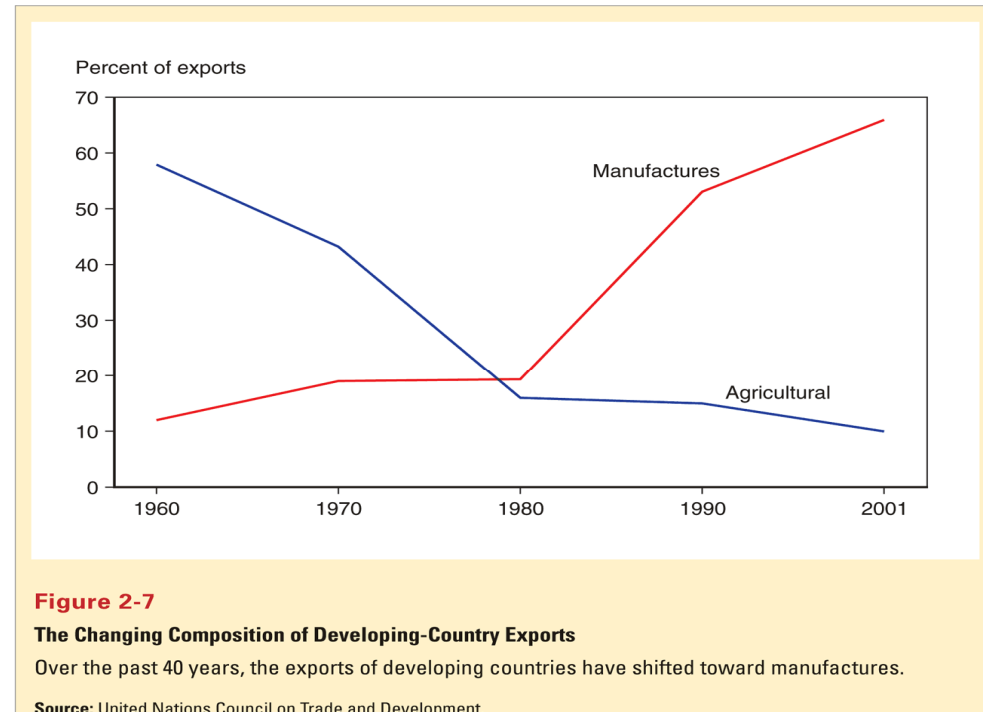

TABLE 2-4 Manufactured Goods as Percent of Merchandise Trade

	United Kingdom		United States	
	Exports	Imports	Exports	Imports
1910	75.4	24.5	47.5	40.7
2002	82.6	80.4	82.1	77.8

Source: 1910 data from Simon Kuznets, *Modern Economic Growth: Rate, Structure, and Speed*. New Haven: Yale Univ. Press, 1966. 2002 data from World Trade Organization.

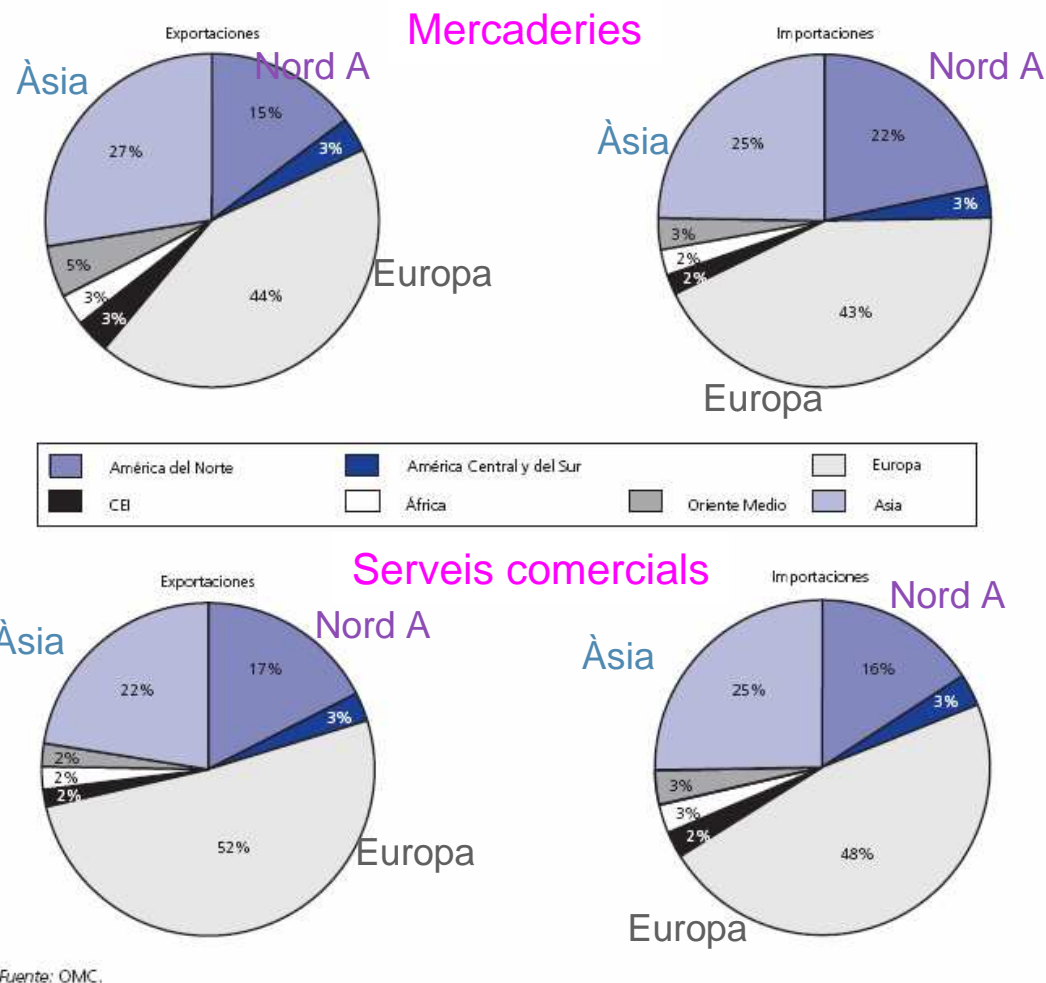
2. La globalització i els mercats de productes

Distribució geogràfica

- **Elevada concentració geogràfica** del comerç.
 - Clar predomini d'Europa.
 - Àsia i l'Amèrica del Nord hi tenen un pes elevat.
- En el comerç de **serveis** la concentració és fins i tot **més acusada** que en el de mercaderies.
- En els **patrons** (1965-2004) s'observa un augment en la importància relativa de la Unió Europea i Àsia [països del sud-est asiàtic, la Xina i l'Índia]
- En les relacions bilaterals, el comerç amb països **veïns** és molt important.

Apéndice - Gráfico 1

Participación en el comercio mundial de mercancías y de servicios comerciales por regiones, 2005
(Porcentaje)

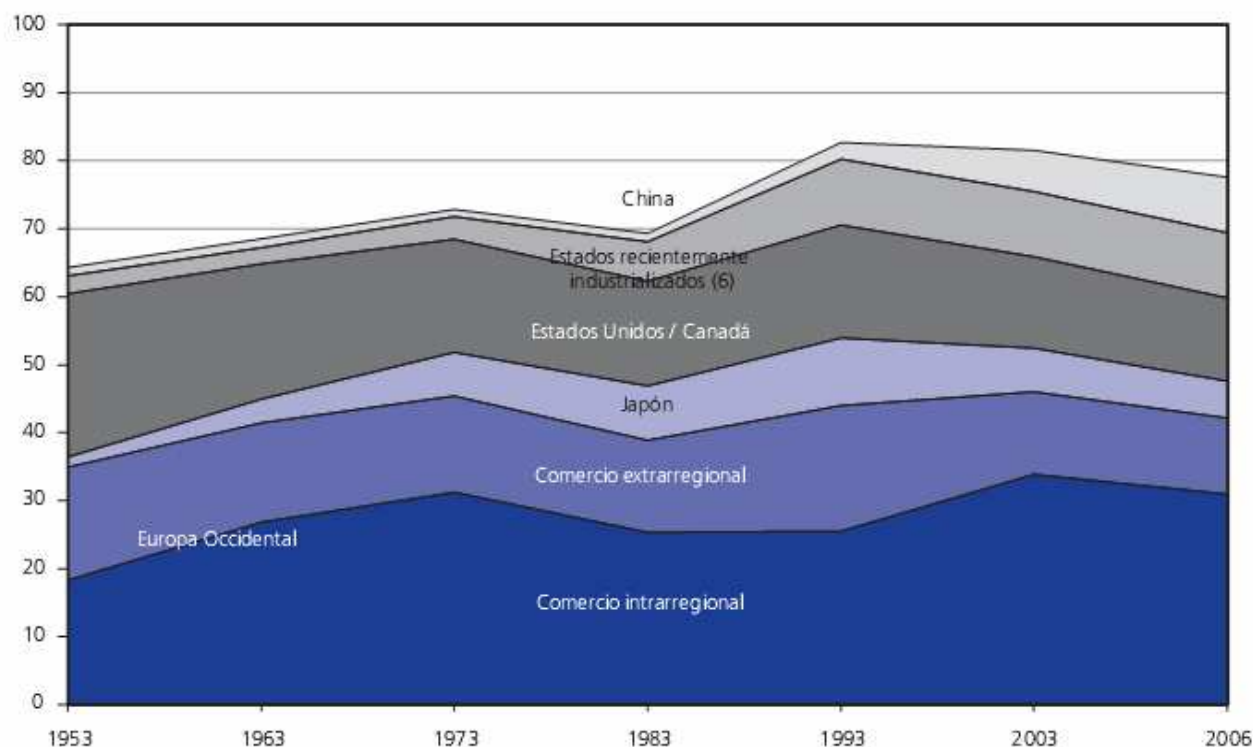
2. La globalització i els mercats de productes

Distribució geogràfica

Gráfico 1

Participación de los principales países exportadores en el comercio mundial de mercancías, 1953-2006

(Porcentaje)

Nota: Interrupción de la serie entre 1993 y 2003. Europa Occidental pasa a ser Europa, que también abarca Europa Oriental y los Estados Bálticos. Las economías recientemente industrializadas son el Taipei Chino, China, la República de Corea, Malasia, Singapur y Tailandia.

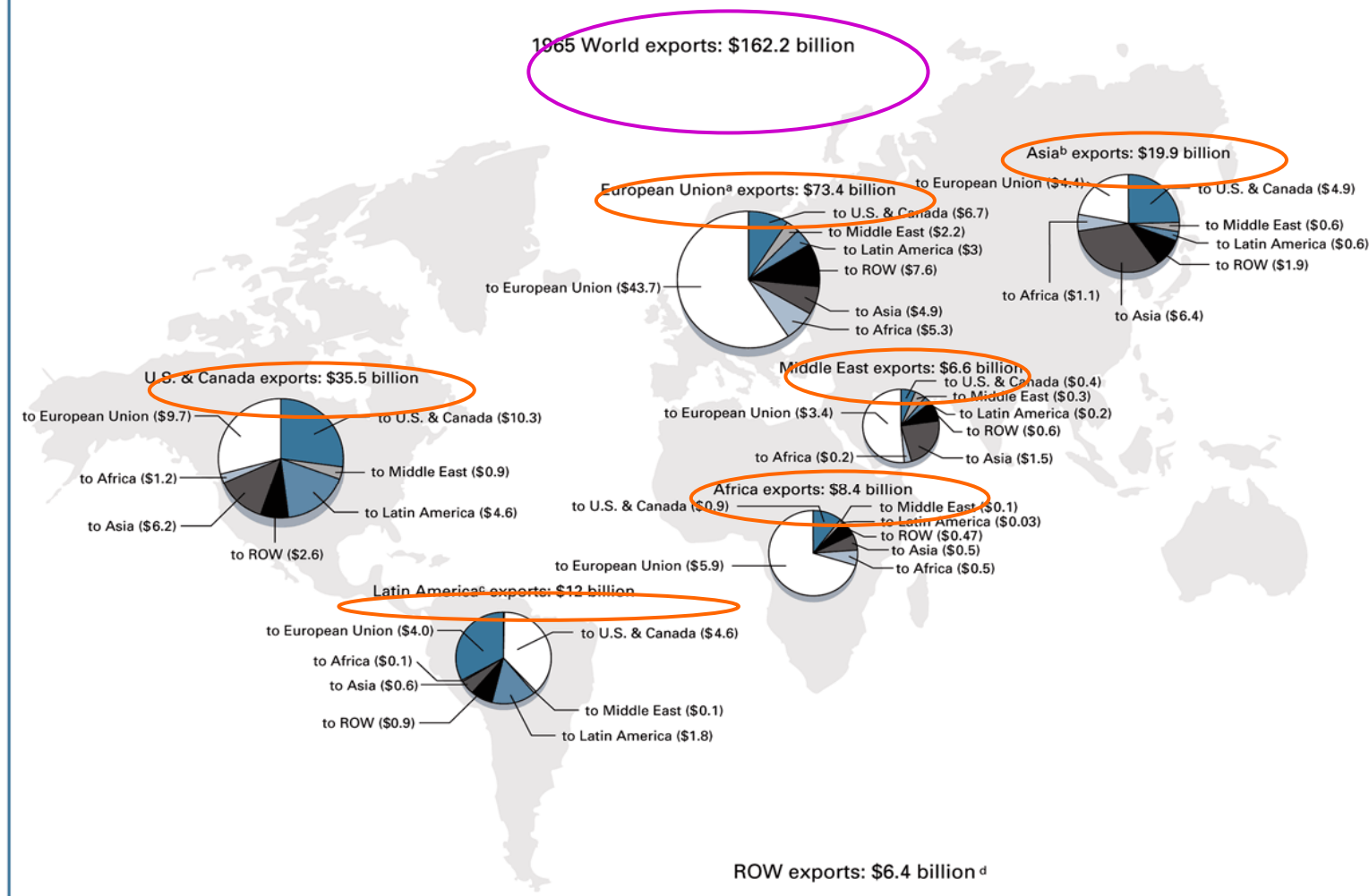
Fuente: Secretaría de la OMC.

Els països **asiàtics** han augmentat la seua importància.

La Xina, amb un fort creixement, ha irromput en els mercats mundials.

Patró geogràfic del comerç de mercaderies. 1965

FIGURE 1.2 Geographic Pattern of Merchandise Trade: 1965 and 2004

^aEuropean Union: Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.

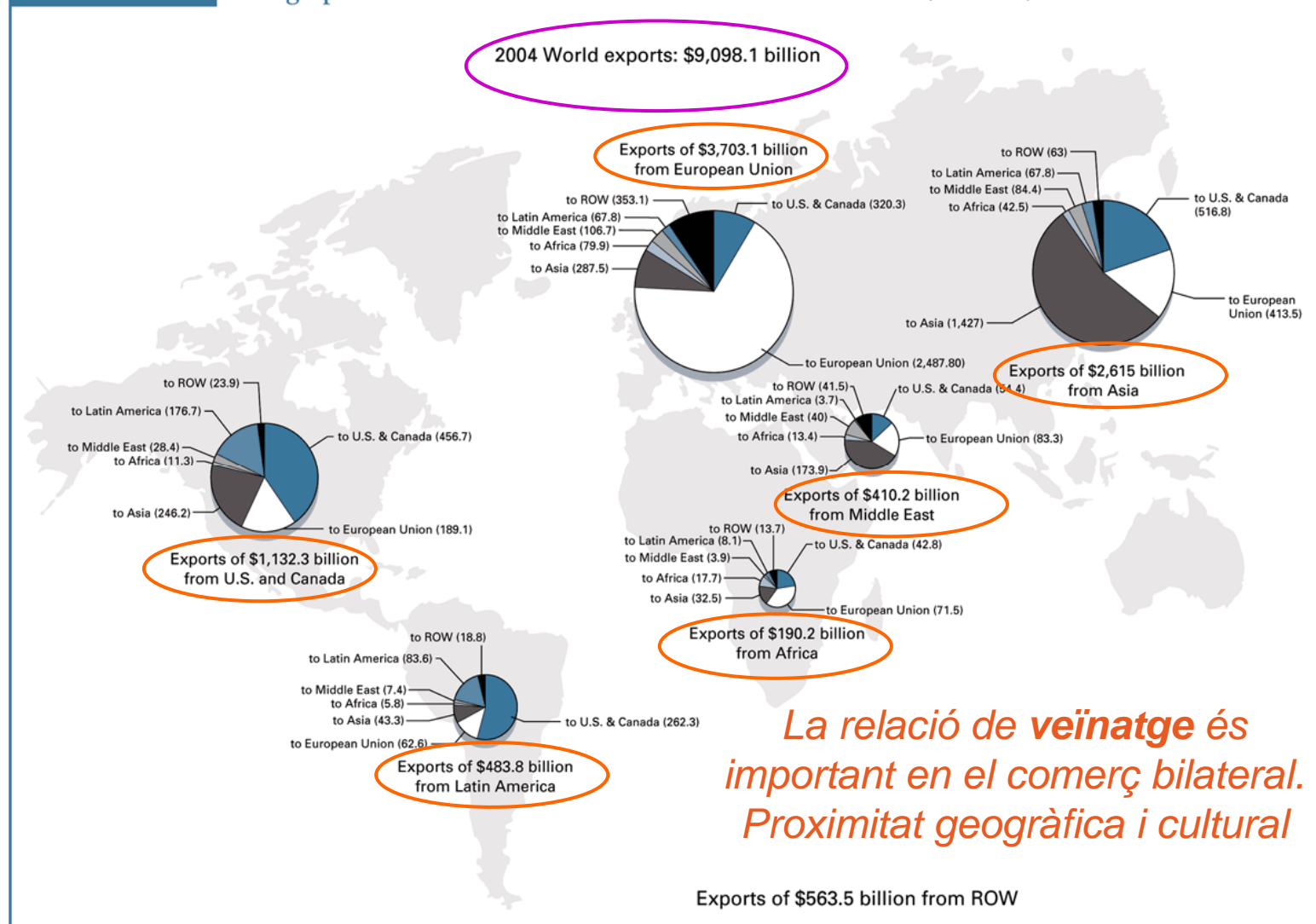
^bAsia includes Australia and New Zealand.

^cLatin America includes Mexico.

^dROW: Rest of World.

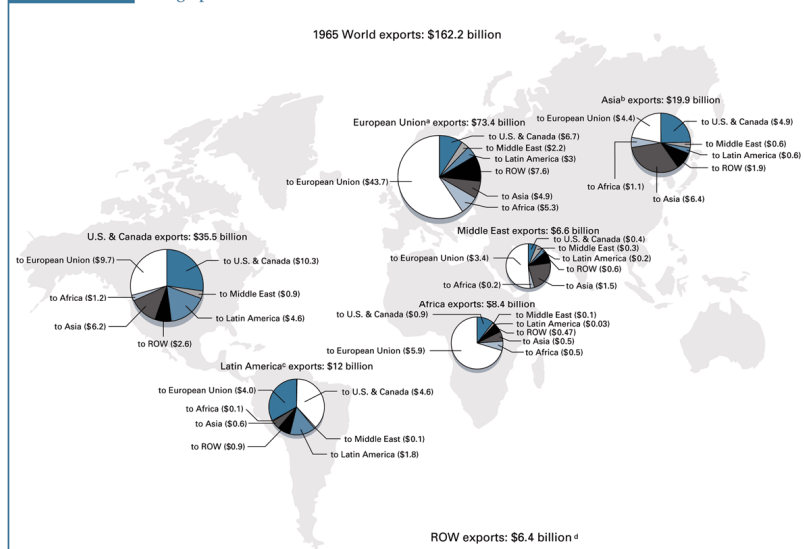
Patró geogràfic del comerç de mercaderies. 2004

FIGURE 1.2 Geographic Pattern of Merchandise Trade: 1965 and 2004 (Continued)

SOURCE: International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics CD-ROM, November 2005 (Washington, D.C.: International Monetary Fund, Bureau of Statistics).

FIGURE 1.2 Geographic Pattern of Merchandise Trade: 1965 and 2004

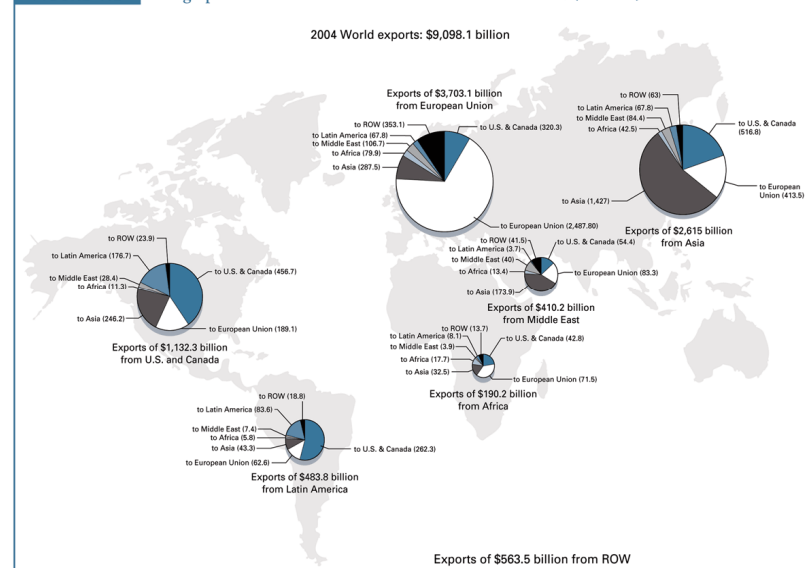
^aEuropean Union: Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.

^bAsia includes Australia and New Zealand.

^cLatin America includes Mexico.

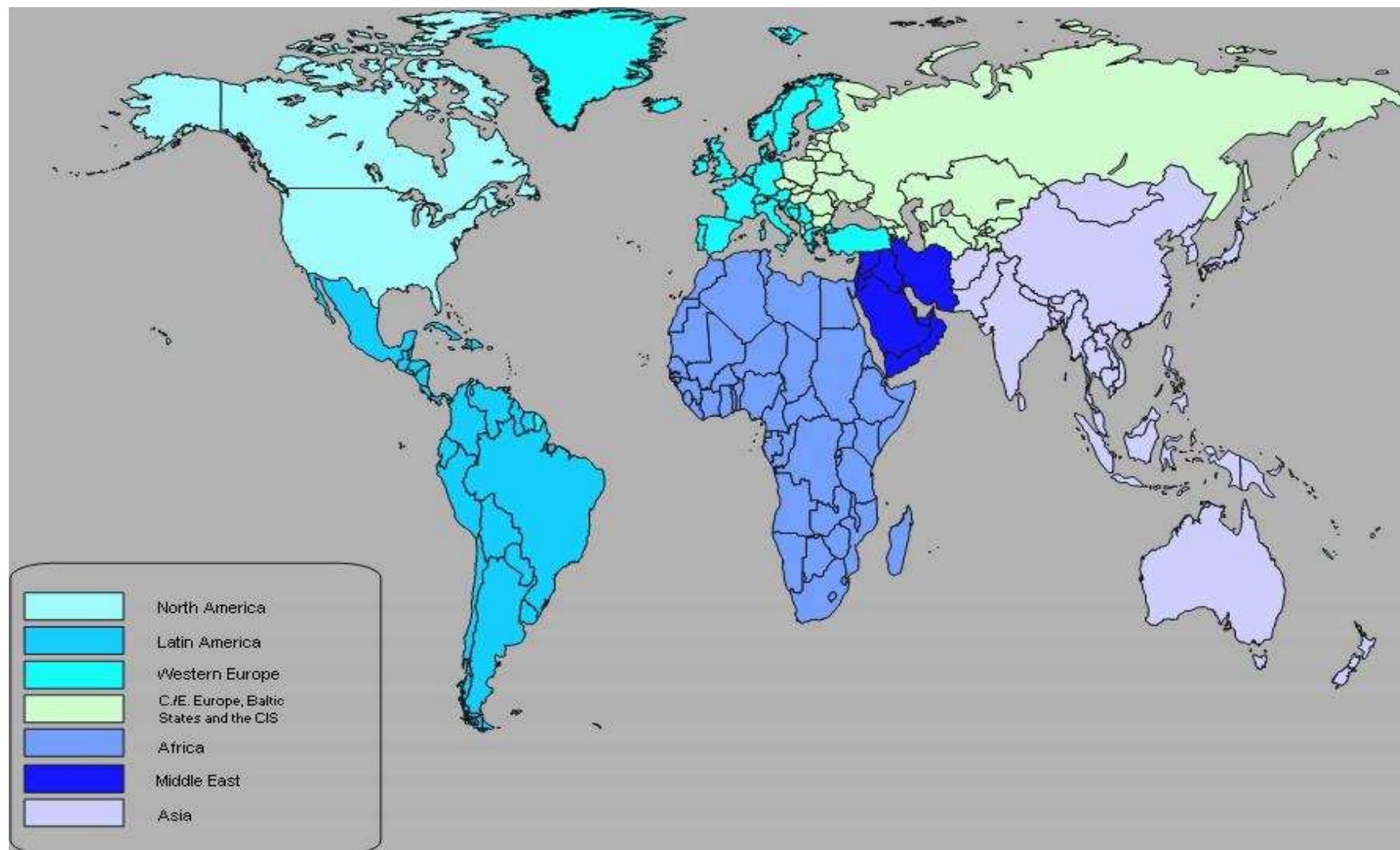
^dROW: Rest of World.

FIGURE 1.2 Geographic Pattern of Merchandise Trade: 1965 and 2004 (Continued)

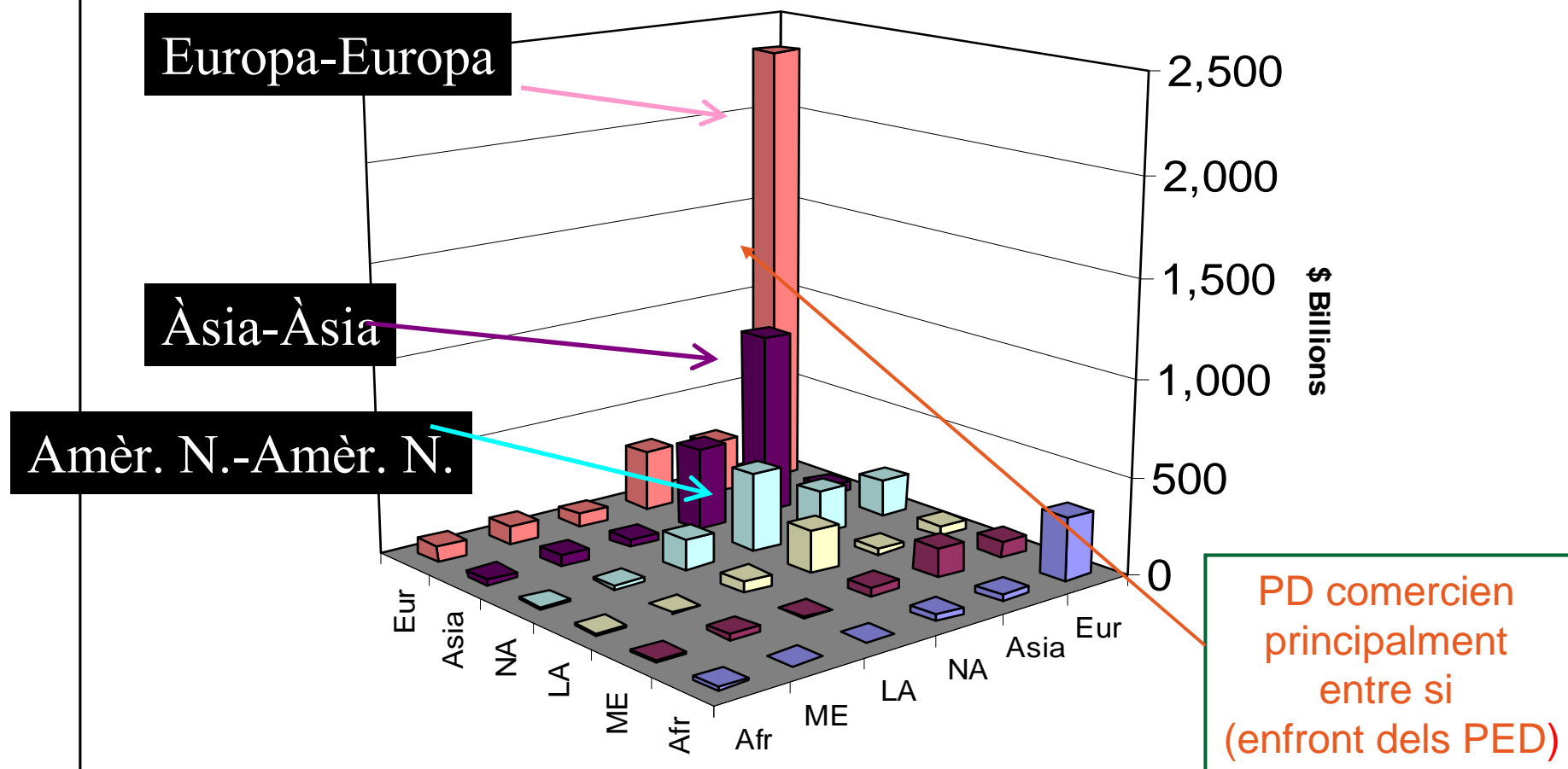
SOURCE: International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics CD-ROM, November 2005 (Washington, D.C.: International Monetary Fund, Bureau of Statistics).

Definicions de regions d'OMC

Patró geogràfic del comerç

Regional Trade Matrix, 2004

Tema 1. LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA INTERNACIONAL

1. El fenomen de la globalització

2. La globalització i els mercats de productes

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- Trets bàsics dels fluxos internacionals de capitals
 - Evolució dels fluxos de capitals
 - Transferències netes de recursos
 - Composició dels fluxos de capital
 - Fluxos als països en desenvolupament
- Moviments migratoris i globalització del mercat de treball
 - Evolució recent de l'estoc de població estrangera
 - Les diferències salarials com a impulsors de la migració

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- La ***globalització en els mercats de capitals***,
 - experimenta un **retrocés** important en el període d'entreguerres
 - des dels anys 80 es tornen a intensificar els fluxos de capitals (posicions brutes)
 - però la **transferència neta de recursos** (saldo BPcc) era molt més gran a la primera del s. XX que en el s. XXI.
- La **direcció dels fluxos** de capitals ha canviat:
 - El fluxos nets cap als **PED** representaven, en 1913, la meitat de la IDE i inversions de cartera (ara menys del 10% del total)
 - Avui, normalment, els **PD** són importadors nets de capitals.
- Els **moviments de treballadors**, a través de les remeses d'emigrants, són una important font de recursos per als PED.

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- La **globalització en els mercats de capitals**, igual que en mercaderies,
 - experimenta un **retrocés** important en el període d'entreguerres
 - Tan sols des dels anys 80 es tornen a intensificar els fluxos de capitals, fet que porta a un **intens augment en els actius exteriors en relació amb el PIB**
- Són posicions brutes. Majoritàriament a curt termini.

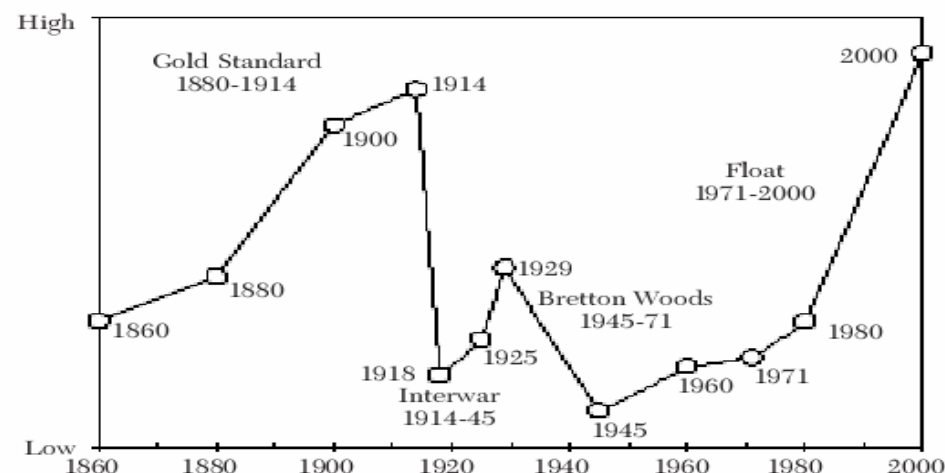

Figure 1. The Evolution of Global Capital Markets, 1860–2000

Table 8.5 Foreign assets over world GDP (per cent)

1870	6.9
1900	18.6
1914	17.5
1930	8.4
1945	4.9
1960	6.4
1980	17.7
1995	56.8

Source: Nicholas Crafts, *Globalization and Growth in the Twentieth Century*, IMF Working Paper WP/00/44 (Washington DC: International Monetary Fund, 2000).

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- % [Bcc/PIB] La **transferència neta de recursos** a l'exterior va ser molt més gran abans de 1913 que els anys més recents.
 - Actualment, la majoria de fluxos de capital són en dues direccions, entre PD que busquen la *diversificació* financera.
- Avui, normalment els **PD** són **importadors nets de capitals**.
 - Té importants implicacions per a la distribució de la inversió global (6.000\$pc PP.alt ingrés; 1.350\$pc en P I mitjà; 400\$pc en P baix I.)

Table 8.6 Capital flows since 1870 (average absolute value of current account as per cent of GDP)

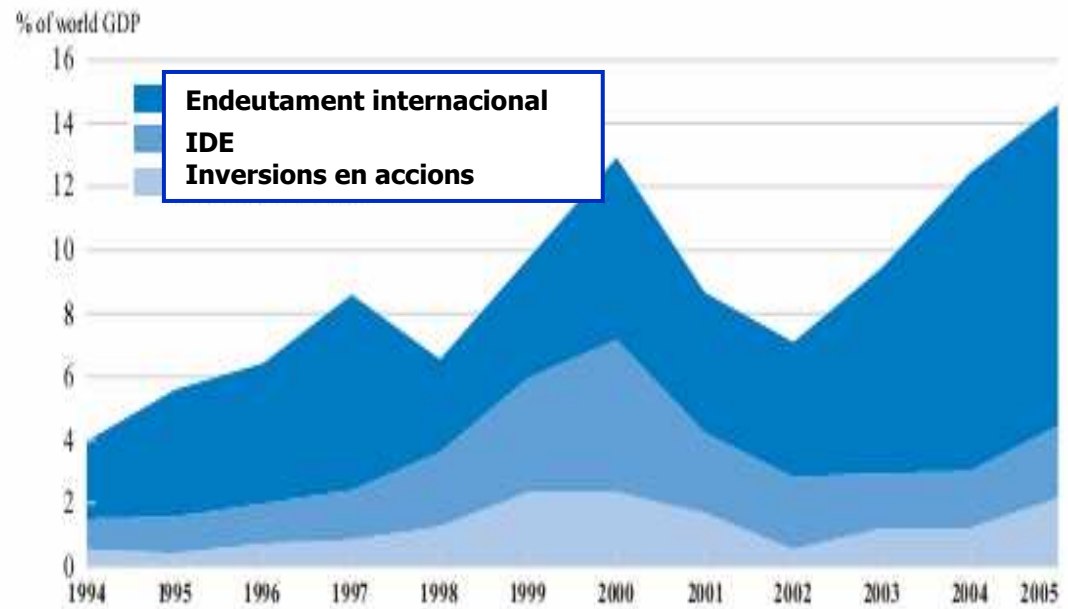
	UK	USA	Argentina	Australia	Canada	France	Germany	Italy	Japan
1870–1889	4.6	0.7	18.7	8.2	7.0	2.4	1.7	1.2	0.6
1890–1913	4.6	1.0	6.2	4.1	7.0	1.3	1.5	1.8	2.4
1919–1926	2.7	1.7	4.9	4.2	2.5	2.8	2.4	4.2	2.1
1927–1931	1.9	0.7	3.7	5.9	2.7	1.4	2.0	1.5	0.6
1932–1939	1.1	0.4	1.6	1.7	2.6	1.0	0.6	0.7	1.0
1947–1959	1.2	0.6	2.3	3.4	2.3	1.5	2.0	1.4	1.3
1960–1973	0.8	0.5	1.0	2.3	1.2	0.6	1.0	2.1	1.0
1974–1989	1.5	1.4	1.9	3.6	1.7	0.8	2.1	1.3	1.8
1989–1996	2.6	1.2	2.0	4.5	4.0	0.7	2.7	1.6	2.1

Source: Alan M. Taylor, 'International Capital Mobility in History: The Savings–Investment Relationship', National Bureau of Economic Research Working Paper 5743, www.nber.org, 1996.

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- Enfortiment de les relacions internacionals en els mercats de **capital**.
- Els fluxos internacionals de capital **han crescut enormement**; tripliquen la seua ràtio respecte al PIB mundial.
- **La seua composició** ha canviat significativament.
 - La **IDE** i els valors de **renda variable**, molt forts al final dels 90, s'han debilitat després de la crisi borsària, 2000-2001.
 - S'han intensificat les transaccions internacionals en **actius més líquids** i representen la major part del augment recent en els moviments de capital.

Figure 3.4. Global capital flows are rising much faster than GDP¹

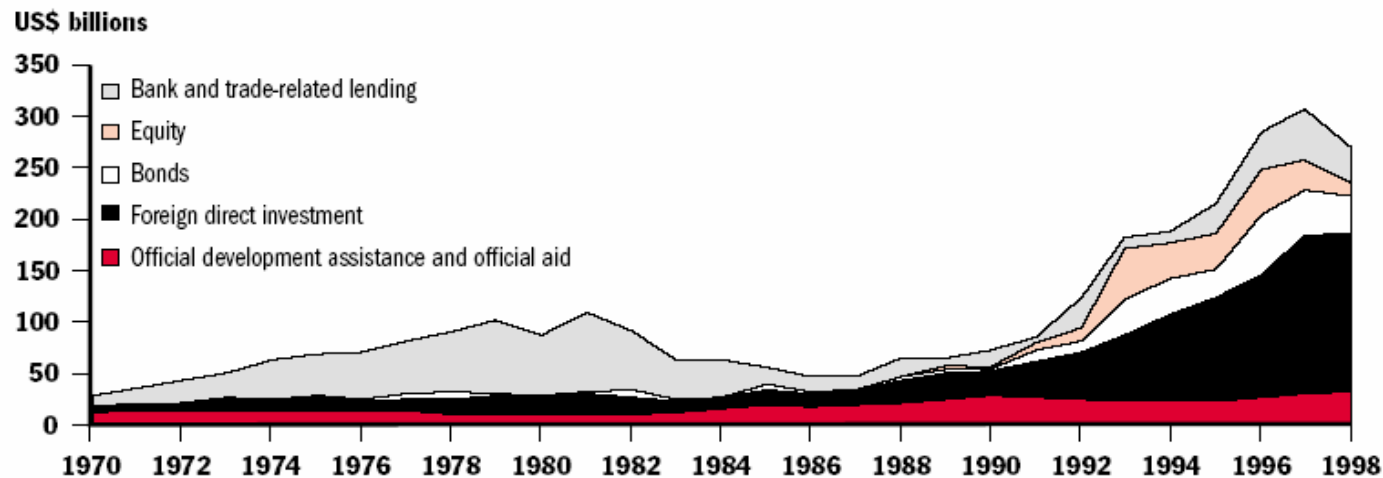
1. Inward foreign direct investment, portfolio investment (equity and debt securities), financial derivatives and other investments (including cross-border bank lending).

Source: IMF, Balance of Payments Statistics.

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- Els **fluxos nets de capital cap als països en desenvolupament** (PED) representaven, en 1913, aproximadament la meitat de la IDE i inversions en cartera. Ara no arriben al 10% dels fluxos totals.
- En el gràfic s'observa que els préstecs cauen a partir de la crisi del deute de principis dels 80. En els anys 90 augmenta la importància de la IDE en aquests fluxos.

Figure 1.13 Net capital flows to developing countries by type of flow, 1970–98

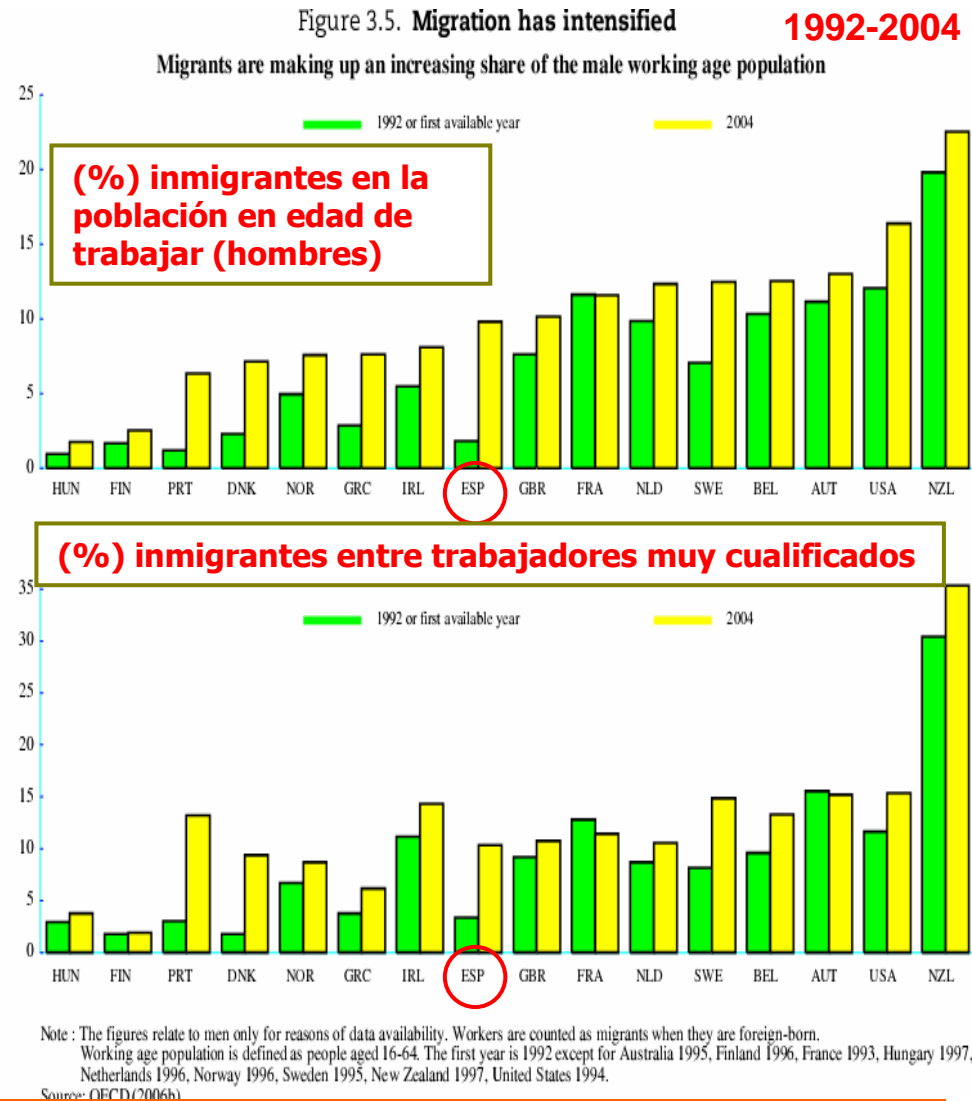
Source: Schmukler and Zoido-Lobaton (2001).

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- Els ***moviments migratoris*** (moviments del factor treball) faciliten la convergència en salaris, ja que afavoreixen la convergència en productivitats i en els nivells de vida.
- Durant el ***segle XIX*** es van desplaçar més de 90 milions de persones.
 - En els anys 90 del s. XIX la immigració, en proporció a la població inicial, suposava el 9% als EUA, el 26% a l'Argentina o el 17% a Austràlia.
 - Als països emissors, els emigrants representaven el 5% al RU, el 6% a Espanya o el 7% a Suècia.
- En el ***segle XX***, els ***obstacles*** a la immigració frenen aquests moviments i eliminen els moviments del treball com a mecanisme de convergència en salaris i nivell de vida.
 - La ***sobirania nacional*** actua així com un obstacle a la globalització. Polítics i electors volen preservar el seu accés privilegiat als actius predominants en els seus mercats: capital físic, capital humà i capital tecnològic.
- Des del final del segle XX assistim a una nova onada migratòria.

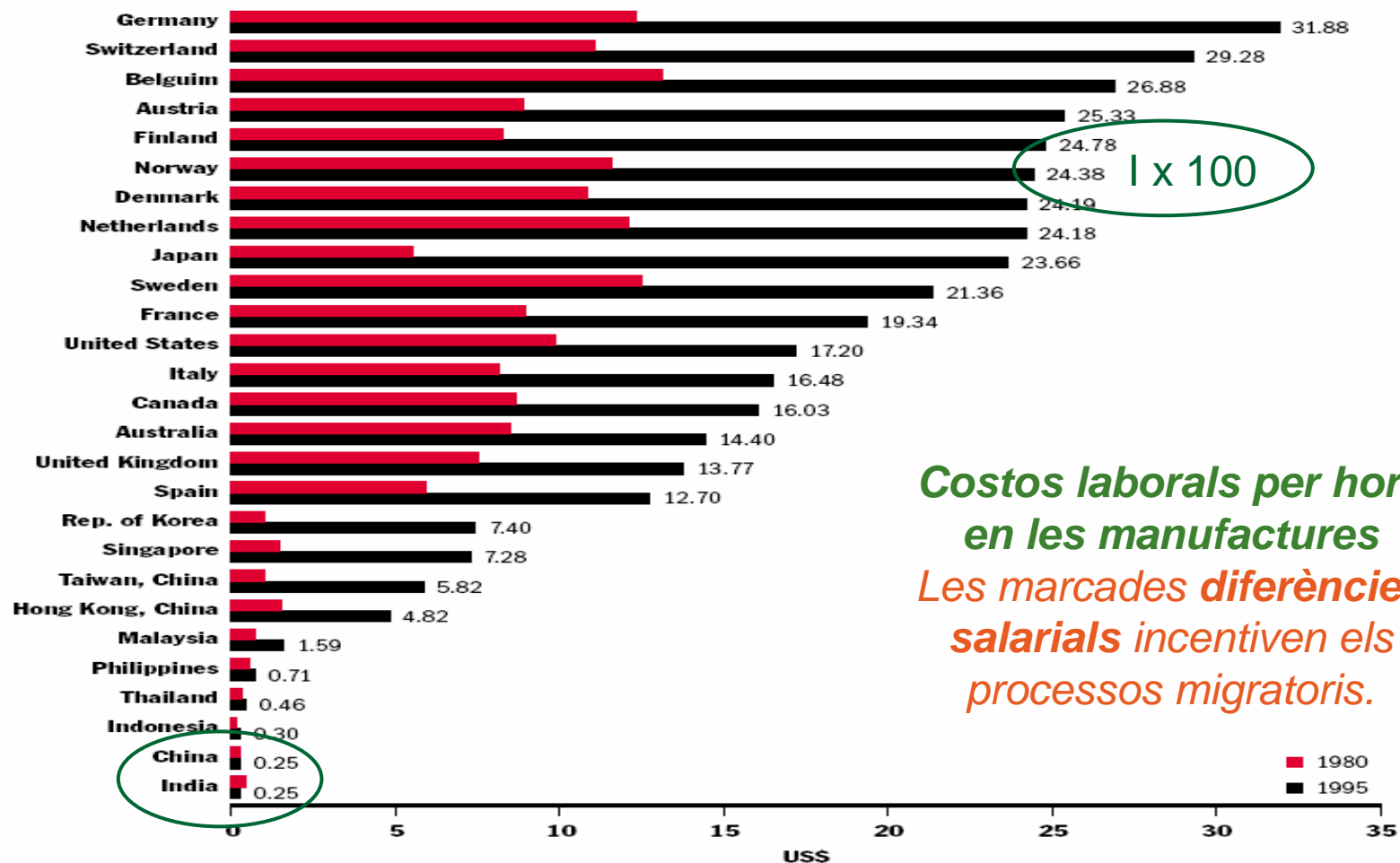
3. La globalització i els mercats de factors: K i L

- L'enfortiment dels llaços internacionals del **mercant de treball** també és evident i resulta de la creixent **immigració**.
 - Augmenta la importància dels treballadors **estrangers** en la força de treball de la majoria de països de l'OCDE des de mitjan anys 90
- En el procés també han participat els treballadors altament **qualificats**.

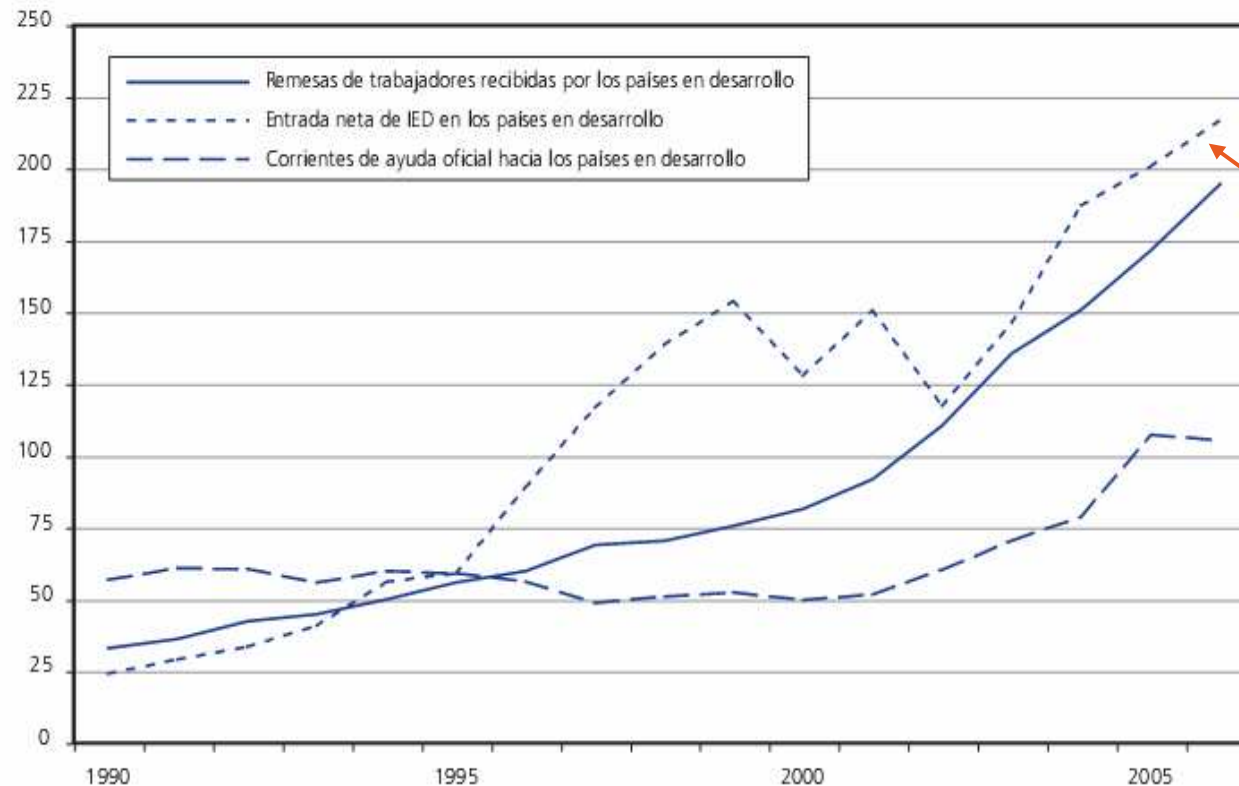
3. La globalització i els mercats de factors: K i L

Figure 1.14 Hourly labor costs in manufacturing

3. La globalització i els mercats de factors: K i L

Gráfico 3 del Apéndice
Corrientes financieras hacia los países en desarrollo, 1990-2006
(En miles de millones de dólares)

Creixent importància de les **remeses de treballadors** com a font de recursos per als països en desenvolupament.

Fuente: Banco Mundial, Indicadores del desarrollo mundial; UNCTAD, Informe sobre las inversiones en el mundo 2007; OCDE, base de datos en línea del Comité de Asistencia para el Desarrollo y estimaciones de la OMC.

Tema 1. LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA INTERNACIONAL

1. El fenomen de la globalització
2. La globalització i els mercats de productes
3. La globalització i els mercats de factors: K i L

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

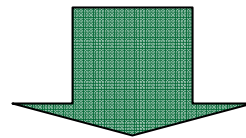
- Perspectiva històrica
- Alguns indicadors
 - CAE, PE, PM, demanda externa neta.
- Estructura del comerç exterior espanyol
 - Àrees d'origen i destinació de les importacions (M) i exportacions (X).
 - Composició per productes de X i M de cada àrea.

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

- Des d'una **perspectiva històrica** el procés d'industrialització a Espanya va estar basat en fortes mesures proteccionistes, pròximes a l'autarquia, *fins als anys 50*.
 - Els resultats no eren molt prometedors, per això en **1959** s'inicia un canvi de rumb en les relacions internacionals i es procedeix a la progressiva obertura de l'economia espanyola.
- A partir dels anys 60 es produeixen ***quatre impulsos decisius per a la integració*** de la nostra economia en els mercats mundials
 - Integració d'Espanya en els organismes econòmics internacionals, en particular el GATT, en els primers 60.
 - Signatura del tractat comercial preferencial amb la CEE (1970)
 - Integració en la CEE en 1986 i projecte de creació del mercat únic en la UE (1992)
 - Creació de la UME (1999) en la qual participa Espanya des del principi.

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

- Cada vegada que Espanya ha anunciat un procés liberalitzador
 - Hi ha hagut **temor** que la debilitat empresarial espanyola implicara una pèrdua significativa enfront de la competència externa
 - No obstant això, en tots els casos el resultat ha estat tot al contrari
 - Cada procés liberalitzador ha estat seguit d'un **enfortiment** de l'estructura empresarial i d'importants guanys en les quotes de comerç mundial

L'obertura de l'economia espanyola ha estat el principal factor impulsor de **modernització econòmica**.

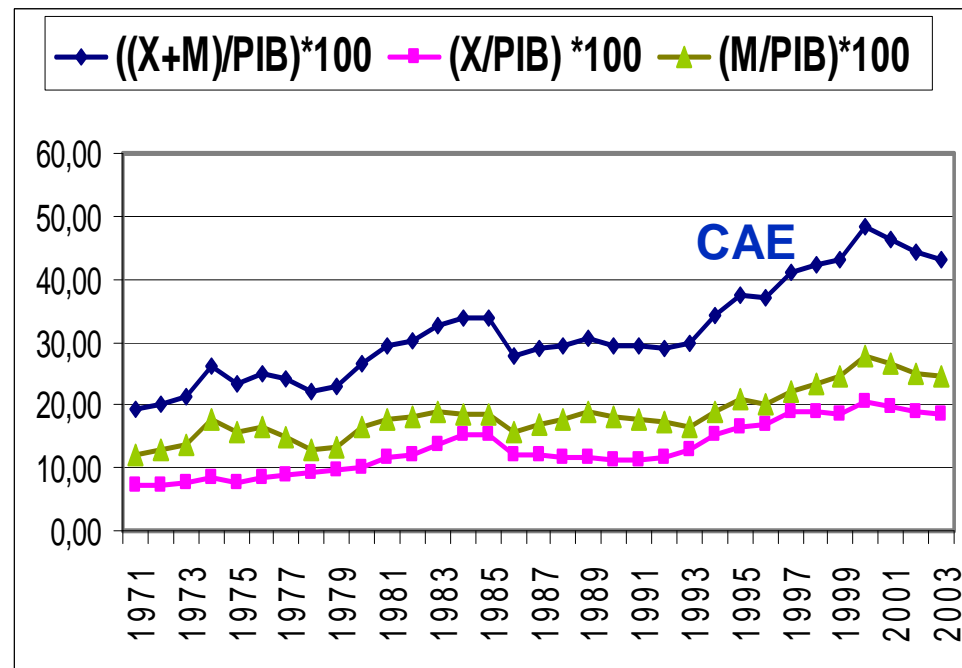
4. Principals trets del comerç exterior espanyol

- El procés d'obertura **externa** i progressiva ***internacionalització de la nostra producció*** que eleva el grau d'interdependència de l'economia nacional amb la resta del món, es pot quantificar utilitzant el **coeficient d'obertura externa** $[(X+M)/PIB]$, que resulta d'agregar
 - La ***propensió mitjana a exportar*** (pes de les exportacions en el PIB: X/PIB) que reflecteix el grau de dependència que tenen els nostres productes dels mercats exteriors.
 - La ***propensió mitjana a importar*** (pes de les importacions en el PIB: M/PIB) que reflecteix el grau de dependència de la nostra economia respecte a l'aprovisionament de productes estrangers.
- La **taxa de cobertura** $[X/M]$ indica quina part del que importem es pot finançar amb el que exportem. Proporciona una mesura relativa del dèficit comercial.
- La ***demanda externa neta, en relació amb el PIB*** $[(X-M)/PIB]$, és una altra mesura relativa del dèficit comercial i equival a la diferència entre les propensions mitjanes a exportar i importar.

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

- Notable **augment en l'obertura exterior** de la nostra economia.
 - De comerciar l'equivalent a un 20 % del PIB a principis dels 70
 - A comerciar el 50% a principis del segle XXI. Resulta de:
- La **creixent propensió a exportar**, frenada a mitjan anys 80 per uns tipus de canvi sobrevalorats.
- La **propensió a importar** també és **creixent** i afavorida tant per les crisis energètiques (1973,1979) com pels tipus de canvi sobrevalorats.
- Sistemàticament la propensió a importar és superior a la propensió a exportar, fet que es tradueix en una **demanda externa neta negativa**.

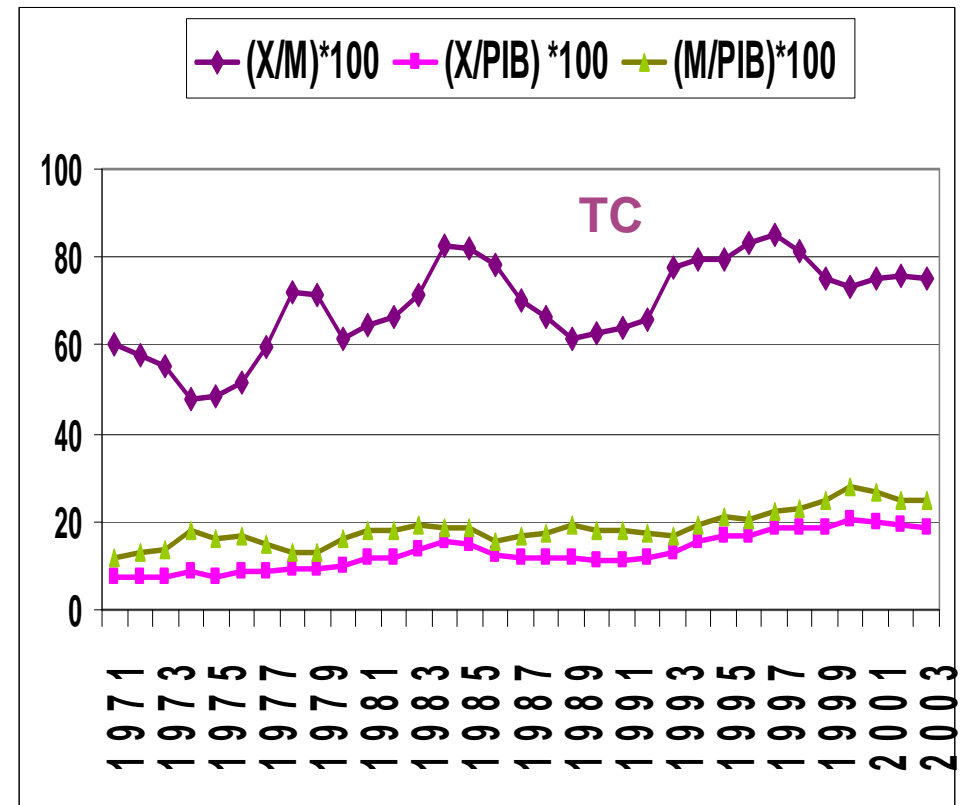
**Coeficient d'obertura externa.
Propensió a exportar i
propensió a importar**

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

- El comerç exterior espanyol és **sistemàticament deficitari**.
 - Una **taxa de cobertura** per davall del 100%.
 - Només en els millors anys (mitjan 80 i 90), el valor de les nostres exportacions permet finançar el 80% del que importem.
 - En 1973-74 no arriben a finançar ni la meitat de les importacions.
 - Una propensió a importar superior a la propensió a exportar es tradueix en una **demanda externa neta** negativa (DEN=PM-PX).
 - La contribució del comerç de mercaderies a la generació de PIB a Espanya és negativa.

Taxa de Cobertura (TC).
Propensió a exportar i importar
Demanda externa neta.

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

■ ***Estructura del comerç exterior espanyol:***

1. Composició ***per productes*** de les ***exportacions***
2. Composició per productes de les ***importacions***
3. Principals àrees de **destinació** de les nostres exportacions i
 - tipus de productes que exportem a cada àrea
4. Principals zones d'**origen** de les nostres importacions i
 - tipus de productes que importem de cada àrea

4. Principals trets del comerç exterior espanyol

ESTRUCTURA DEL COMERCIO EXTERIOR (a)
Porcentaje de participación en términos nominales

CUADRO 2.4

	PARTICIPACIÓN EN EL COMERCIO TOTAL		COMPOSICIÓN DEL COMERCIO DEL ÁREA (b)					
	2006	2007	2006			2007		
			Bienes de consumo	Bienes de capital	Bienes intermedios	Bienes de consumo	Bienes de capital	Bienes intermedios
EXPORTACIONES								
TOTAL	100,0	100,0	38,1	10,0	51,9	36,5	9,2	54,2
OCDE	81,9	80,2	41,1	8,8	50,1	39,9	8,3	51,8
UE 27	70,9	70,1	41,7	8,1	50,2	40,5	7,8	51,7
UE 15	67,1	65,7	42,1	8,1	49,8	40,8	7,8	51,4
Reino Unido	7,9	7,5	51,0	8,9	40,2	46,9	8,1	44,9
Zona del euro (UEM 13)	56,5	55,9	41,6	8,1	50,3	40,3	7,8	51,9
Alemania	10,9	10,8	39,4	6,5	54,1	37,1	6,7	56,2
Francia	18,7	18,6	44,2	9,6	46,2	45,1	8,5	46,4
Italia	8,5	8,5	42,9	7,4	49,7	39,0	7,9	53,0
Estados Unidos	4,4	4,2	33,7	11,1	55,3	31,7	6,3	62,1
OPEP	2,5	2,9	27,0	16,3	56,6	21,7	19,0	59,4
CEI y otros países del este y centro de Europa	2,0	2,3	38,3	11,4	50,3	41,9	11,5	46,6
Resto de América	4,0	3,5	26,8	28,8	44,5	24,4	21,2	54,5
NIC	1,0	1,0	21,9	12,6	65,6	23,8	7,0	69,2
Resto del mundo	6,9	7,5	20,2	12,7	67,0	19,4	12,4	68,3

ESTRUCTURA DEL COMERCIO EXTERIOR (a)
Porcentaje de participación en términos nominales

CUADRO 2.4

	PARTICIPACIÓN EN EL COMERCIO TOTAL		COMPOSICIÓN DEL COMERCIO DEL ÁREA (b)					
	2006	2007	2006			2007		
			Bienes de consumo	Bienes de capital	Bienes intermedios	Bienes de consumo	Bienes de capital	Bienes intermedios
IMPORTACIONES								
TOTAL	100,0	100,0	28,0	10,7	61,3	27,6	10,6	61,8
OCDE	70,5	70,4	30,0	12,7	57,3	29,6	12,6	57,8
UE 27	58,8	59,1	30,3	12,5	57,3	29,7	12,9	57,4
UE 15	55,7	55,8	30,2	12,6	57,2	29,7	12,9	57,5
Reino Unido	4,9	4,7	38,0	10,6	51,5	36,2	9,9	53,9
Zona del euro (UEM 13)	48,9	49,3	29,5	12,6	57,9	29,1	13,0	57,9
Alemania	14,2	15,2	32,0	14,1	53,9	32,4	14,5	53,1
Francia	12,8	12,2	31,7	8,6	59,7	30,4	8,7	60,8
Italia	8,2	8,7	25,1	14,4	60,6	24,5	14,3	61,2
Estados Unidos	3,3	3,5	16,0	20,4	63,7	15,8	15,4	68,8
OPEP	8,5	7,5	2,9	0,2	96,9	2,6	0,4	97,0
CEI y otros países del este y centro de Europa	3,9	3,8	3,9	0,5	95,6	2,8	0,7	96,5
Resto de América	3,8	3,7	32,8	10,5	56,7	29,3	4,7	66,0
NIC	2,4	2,2	41,4	13,4	45,2	39,6	11,3	49,1
Resto del mundo	12,0	13,2	40,6	9,2	50,3	37,8	9,6	52,6

ANNEX: Quadres de detall

Cuadro 1

Exportaciones mundiales de mercancías y servicios comerciales, 2000-2004

(En miles de millones de dólares y en porcentajes)

	Valor	Variación porcentual anual			
	2004	2000-04	2002	2003	2004
Mercancías	8907	9	5	17	21
Productos agrícolas	783	9	6	16	15
Combustibles y productos de las industrias extractivas	1281	10	0	23	32
Manufacturas	6570	9	5	16	20
Servicios comerciales	2125	9	7	14	18
Transporte	500	10	4	14	23
Viajes	625	7	4	10	18
Otros servicios comerciales	1000	11	10	16	16

ANNEX: Quadres de detall

Cuadro II.2

Comercio mundial de mercancías, por regiones y determinadas economías, 1948, 1953, 1963, 1973, 1983, 1993, 2003 y 2004

(Miles de millones de dólares y porcentajes)

	1948	1953	1963	1973	1983	1993	2003	2004
Exportaciones								
Valor								
Mundo	58.0	84.0	157.0	579.0	1838.0	3670.0	7342.0	8907.0
Parte								
Mundo	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
América del Norte	28.3	24.9	19.9	17.3	16.8	18.0	15.8	14.9
Estados Unidos	21.7	18.8	14.9	12.3	11.2	12.7	9.9	9.2
América del Sur y Central	11.4	9.8	6.3	4.3	4.4	3.0	2.9	3.1
Brasil	2.0	1.8	0.9	1.1	1.2	1.1	1.0	1.1
Argentina	2.8	1.3	0.9	0.6	0.4	0.4	0.4	0.4
Europa	31.5	34.9	41.4	45.4	43.5	45.4	46.1	45.3
Comunidad de Estados Independientes (CEI) a	-	-	-	-	-	1.5	2.7	3.0
África	7.3	6.5	5.7	4.8	4.5	2.5	2.4	2.6
Sudáfrica b	2.0	1.7	1.5	1.0	1.0	0.7	0.5	0.5
Oriente Medio	2.0	2.7	3.2	4.1	6.8	3.4	4.1	4.4
Asia	13.6	13.1	12.4	14.9	19.1	26.1	26.1	26.8
China	0.9	1.2	1.3	1.0	1.2	2.5	6.0	6.7
Japón	0.4	1.5	3.5	6.4	8.0	9.9	6.4	6.4
India	2.2	1.3	1.0	0.5	0.5	0.6	0.8	0.8
Australia y Nueva Zelanda	3.7	3.2	2.4	2.1	1.4	1.5	1.2	1.2
Seis países comerciantes del Asia Oriental	3.0	2.7	2.4	3.4	5.8	9.7	9.4	9.7
Pro memoria								
Miembros del GATT/OMC c	60.4	68.7	72.8	81.8	76.5	89.5	94.3	93.7

ANNEX: Quadres de detall

Cuadro II.2

Comercio mundial de mercancías, por regiones y determinadas economías, 1948, 1953, 1963, 1973, 1983, 1993, 2003 y 2004

(Miles de millones de dólares y porcentajes)

	1948	1953	1963	1973	1983	1993	2003	2004
Importaciones								
Valor								
Mundo	66.0	84.0	163.0	589.0	1881.0	3768.0	7623.0	9250.0
Parte								
Mundo	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
América del Norte	20.6	20.7	16.2	17.3	18.5	21.5	22.7	21.8
Estados Unidos	13.0	13.9	11.4	12.3	14.3	16.0	17.1	16.5
América del Sur y Central	9.8	8.3	6.0	4.4	3.8	3.3	2.5	2.6
Brasil	1.7	1.6	0.9	1.2	0.9	0.7	0.7	0.7
Argentina	2.4	0.9	0.6	0.4	0.2	0.4	0.2	0.2
Europa	40.4	39.4	45.4	47.4	44.2	44.8	45.4	44.8
Comunidad de Estados Independientes (CEI) a	-	-	-	-	-	1.2	1.7	1.9
África	7.6	7.0	5.5	4.0	4.6	2.6	2.2	2.3
Sudáfrica b	2.2	1.5	1.1	0.9	0.8	0.5	0.5	0.6
Oriente Medio	1.7	2.0	2.3	2.8	6.2	3.3	2.6	2.7
Asia	14.2	15.1	14.2	15.1	18.5	23.3	23.0	24.0
China	1.1	1.7	0.9	0.9	1.1	2.8	5.4	6.1
Japón	1.0	2.9	4.1	6.5	6.7	6.4	5.0	4.9
India	3.1	1.4	1.5	0.5	0.7	0.6	0.9	1.1
Australia y Nueva Zelandia	2.6	2.4	2.3	1.6	1.4	1.5	1.4	1.4
Seis países comerciantes del Asia Oriental	3.0	3.4	3.1	3.7	6.1	9.9	8.1	8.5
Pro memoria								
Miembros del GATT/OMC c	52.9	66.0	74.2	89.1	83.9	88.7	96.1	95.8

Apéndice Cuadro 3

Principales exportadores e importadores en el comercio mundial de mercancías, 2004

(Miles de millones de dólares y porcentaje)

Orden Exportadores	Valor	Parte	Variación porcentual anual	Orden Importadores	Valor	Parte	Variación porcentual anual
1 Alemania	914,8	10,0	22	1 Estados Unidos	1526,4	16,1	17
2 Estados Unidos	819,0	9,0	13	2 Alemania	717,5	7,6	19
3 China	593,4	6,5	35	3 China	561,4	5,9	36
4 Japón	565,5	6,2	20	4 Francia	464,1	4,9	16
5 Francia	451,0	4,9	15	5 Reino Unido	462,0	4,9	18
6 Países Bajos	358,8	3,9	21	6 Japón	454,5	4,8	19
7 Italia	346,1	3,8	16	7 Italia	349,0	3,7	17
8 Reino Unido	345,6	3,8	13	8 Países Bajos	319,9	3,4	21
9 Canadá	322,0	3,5	18	9 Bélgica	287,2	3,0	22
10 Bélgica	308,9	3,4	21	10 Canadá	275,8	2,9	13
11 Hong Kong, China	265,7	2,9	16	11 Hong Kong, China	273,0	2,9	17
exportaciones nacionales	22,6	0,2	15	importaciones definitivas ^a	29,9	0,3	24
reexportaciones	243,1	2,7	16	12 España	249,8	2,6	20
12 Corea, República de	253,9	2,8	31	13 Corea, República de	224,4	2,4	26
13 México	188,6	2,1	14	14 México	206,4	2,2	16
14 Federación de Rusia	183,2	2,0	35	15 Taipei Chino	167,9	1,8	32
15 Taipei Chino	181,4	2,0	21				
16 Singapur	179,5	2,0	25	16 Singapur	163,8	1,7	28
exportaciones nacionales	98,5	1,1	23	importaciones definitivas ^a	82,8	0,9	30
reexportaciones	81,0	0,9	26	17 Austria	115,1	1,2	16
17 España	179,0	2,0	15	18 Suiza	111,5	1,2	16
18 Malasia	126,5	1,4	21	19 Australia	107,8	1,1	21
19 Suecia	121,0	1,3	19	20 Malasia	105,2	1,1	26
20 Arabia Saudita	119,6	1,3	28				
Total de las economías anteriores ^b	6823,4	74,8	-	Total de las economías anteriores ^b	7142,7	75,5	-
Mundo ^b	9123,5	100,0	21	Mundo ^b	9458,3	100,0	21

Apéndice Cuadro 4

Principales exportadores e importadores en el comercio mundial de servicios comerciales, 2004

(Miles de millones de dólares y porcentaje)

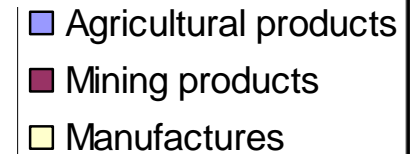
Orden Exportadores	Valor	Parte	Variación porcentual anual	Orden Importadores	Valor	Parte	Variación porcentual anual
1 Estados Unidos	319,3	15,2	11	1 Estados Unidos	259,0	12,4	13
2 Reino Unido	169,2	8,1	16	2 Alemania	190,8	9,2	11
3 Alemania	126,1	6,0	9	3 Reino Unido	134,7	6,5	13
4 Francia	108,4	5,2	10	4 Japón	133,6	6,4	21
5 Japón	93,8	4,5	23	5 Francia	94,5	4,5	13
6 Italia	84,6	4,0	21	6 Italia	79,6	3,8	9
7 España	84,2	4,0	10	7 Países Bajos	72,4	3,5	11
8 Países Bajos	72,4	3,4	15	8 China	69,7	3,3	...
9 China	58,9	2,8	...	9 Irlanda	58,2	2,8	11
10 Hong Kong, China	54,0	2,6	20	10 Canadá	55,9	2,7	12
11 Bélgica	49,5	2,4	15	11 España	53,3	2,6	17
12 Austria	47,2	2,2	12	12 Corea, República de	49,6	2,4	24
13 Canadá	46,9	2,2	12	13 Bélgica	48,4	2,3	15
14 Irlanda	46,2	2,2	22	14 Austria	48,0	2,3	16
15 Corea, República de	39,7	1,9	26	15 India	37,9	1,8	...
16 Suecia	37,8	1,8	25	16 Singapur	36,2	1,7	23
17 Dinamarca	37,5	1,8	18	17 Dinamarca	34,3	1,6	21
18 Suiza	37,1	1,8	12	18 Federación de Rusia	33,5	1,6	27
19 Singapur	36,6	1,7	19	19 Suecia	33,2	1,6	16
20 Luxemburgo	33,4	1,6	35	20 Taipei Chino	29,9	1,4	20
Total de las economías anteriores	1585,0	75,4	-	Total de las economías anteriores	1555,0	74,6	-
Mundo	2100,0	100,0	16	Mundo	2080,0	100,0	16

ANNEX: Quadres de detall

Comerç de la UE per producte i soci comercial

Exportacions i importacions de la UE en 2003 per producte i soci comercial

(%)

Més importància
relativa del comerç
interindustrial en
intercanvis de la
UE amb els PED

Més importància
relativa del comerç
intraindustrial en
intercanvis amb **PD**,
i nous països
desenvolupats del
sud-est asiàtic, la Xina
i l'Índia

